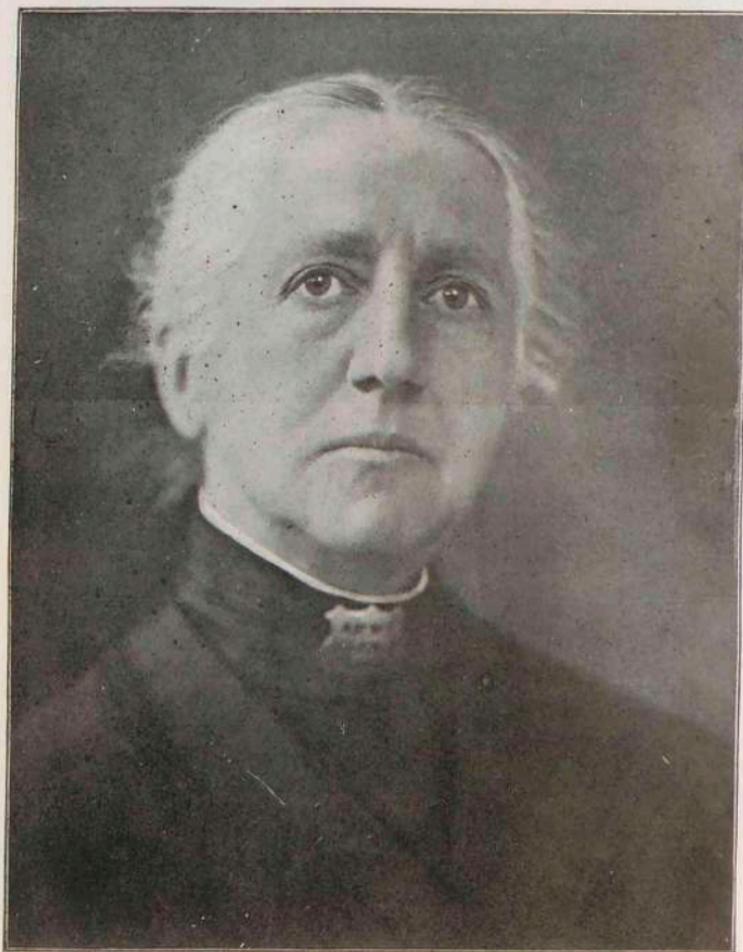

BLANDT·FANGER OG·FRIE

624 1420
O.LOHSE

BLANDT FANGER OG FRIE

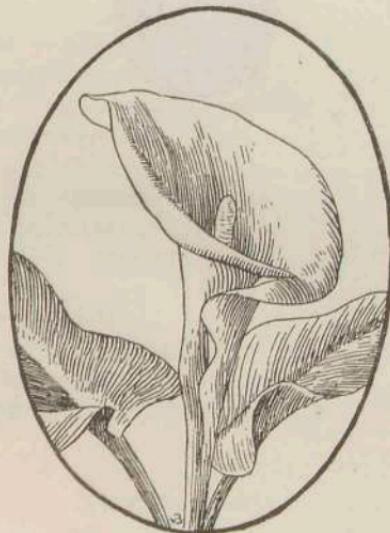
Mathilde Kreake.

BLANDT FANGER OG FRIE

AF MATHILDA WREDES OPLEVELSER

SAMLET AF
EVY FOGELBERG

OVERSAT FRA SVENSK AF GERDA MUNDT
FORORD AF SKOVGAARD-PETERSEN

O. LOHSE · KØBENHAVN 1922
FOR NORGE: LUTHERSTIFTELSENS BOGHANDEL
KRISTIANIA

3. Oplag.

INDHOLD

	Side
Forord	7
Tale af Mathilda Wrede paa Nyborg Strand den 29. Maj 1922	9
M. W.	18
Menneskeskæbner	20
Blandt Zigøjnere	38
„Hvad gavnner Kvide?“	44
Isotalon Antti	48
Ødemarksture	57
Tanker	67
„Mathilda — alles Ven“	72
Karakteristiske Jernbanesamtaler	85
Lille Astrid og en anden Fortælling	90
Fængselsinteriører	93
Udveje	97
Fra Underbevidsthedens Verden	102
Hjemme paa Veljelö	107
Smaa Blade af min Dagbog	110
Livsfangen	122
Rovaniemi Marked	125
„Bundet i Elendighed og Jern“	131
En Øjenforblændelse	135
Af et Julebrev	137

FORORD

*En Redaktør sagde for nogen Tid siden til mig:
„Folk vil nu engang helst have Romaner med Kær-
lighed i.“*

I saa Fald haaber jeg, at „Folk“ vil have denne Bog! Thi den er i Sandhed en Roman med Kærlighed i! Blot er baade Romanen og Kærligheden af højeste Kvalitét. „Romanen“ er ikke Digterfantasier, men Virkelighedsbilleder. Ja, egentlig er det ikke én Roman, men mange smaa Romaner, — smaa gri-bende Glimt af Menneskeskæbner, der ikke just lig-ger paa Hverdagsslinier. — Og den „Kærlighed“, vi møder i denne lille Bog, er heller ikke af helt sæd-vanlig Art. Det er ikke den Kærlighed, der kræver noget for sig selv, men den, der glemmer sig selv for de andres Skyld. Det er Guds Kærlighed ud-øst i et skrøbeligt Menneskehjærté. Det er den modige Kærlighed, der ikke er bange for at stige ned til „de raaeste“ Forbrydere. Det er den nænsomme Kærlighed, der tror paa de gode Spirer i det faldne og nødig vil knække det brudte Rør eller slukke den

rygende Tande. Det er den opfindsomme Kærlighed, der er vis og raadsnar, naar det gælder at hjælpe og frelse. — —

Og naar du, kære Læser, har læst denne lille Bog og har ladet dig beskæmme og befrugte af den Kærlighed til det faldne, der aander igennem den, saa vil du sikkert, ligesom jeg, føle Trang til i Tanken at sende Friherreinde Mathilda Wrede denne Hilsen: Tak for trofast Dagværk! Gud signe Dem i alle Ting, til Sol engang gaar ned!

C. SKOVGAARD-PETERSEN.

Tale af Mathilda Wrede paa Nyborg Strand den 29. Maj 1922.

Det er forunderligt for mig at faa Lov at staa her paa dette Sted for Gud og Mennesker. Da jeg i Gaar kom til Nyborg Strand og traadte ind i mit Værelse, var det første, jeg saa, en stor Bølge, der fra Havet ligesom styrede hen mod mit Vindu. Det var for mig et Bud om, hvad Nyborgmødet skulde være haade for mig personlig og for os alle: *lyst, rent, klart Vand, Livets Vand* fra Guds Kærligheds Ocean.

Tidlig i Morges stod jeg op og saa paa Havet. I samme Øjeblik blev det herligt Solskin, og jeg tænkte: Der kommer Sol, varmende Sol, lysende Sol, men ogsaa brændende Sol, Sol, der skal brænde det bort i os, som ikke kan bestaa for Gud.

Dette var mine Indtryk i Gaar Aftes og i Morges.

Pastor Skovgaard-Petersen har vist mig en stor Tillid ved at opfordre mig, et Menneske, der ellers aldrig taler paa Møder, til her at sige nogle Ord; men jeg har tænkt, at det maaske var Guds underlige Vej med mig; thi jeg vover aldrig at sige nej til noget, som jeg tror kan være Hans Vilje.

Det er sjældent hændt i mit Liv, at jeg har haft Lejlighed til at være med ved kristelige Møder, end sige at tale ved et saadant. Mit Liv er jo gaaet ad ganske andre Veje. Uge efter Uge, Maaned efter Maaned, Aar efter Aar, Decennium efter Decen-nium har mit Liv været tilbragt og er min Vej gaaet mellem Finlands forskellige Fængsler og mellem de fattigste og elendigste i Finland.

Jeg har faaet den forunderlige Naade fra Gud, i Finland at maatte blive de venneløses Ven, Fanger-nes og deres paarørendes Ven. Men for at kunne faa et saadant Kald, maa man først være kommet i Sam-fund med den Gud, som elsker Syndere — ikke Syn-den, men Syndere.

Som ung Pige havde jeg Kristendommens Kund-skab, kendte dens Lære i min Hjerne, jeg var paa en Maade religios; men jeg havde ikke Liv. Jeg troede paa Gud og paa Jesus, som Bibelen fortæller om; men det var kun en død Tro. Da skete det vid-underlige en Aften, at det nye Liv brød frem i mig, idet Gud oplod mine Øjne, saa jeg saa hans Kær-lighed i Jesus Kristus. Jeg saa den saa overvættet stor og ren, høj og herlig den Aften, at jeg samme Aften — eller rettere samme Nat — gav mig for Tid og Evighed og fuldstændig modstandsløs over i Guds Favn. — Der er nu gaaet 39½ Aar siden den vidunderlige Dag, da det skete; saa længe har jeg nu haft den Lykke at være hans Barn, hans svage og i mange Henseender mislykkede Barn. Bl. a. har jeg et livligt, men ogsaa kritisk Temperament, og har alle mulige Anlæg for det, som ikke har Værdi i Guds Øjne, men han har altid mødt mig med Trofasthed,

Barmhjertighed og Naade, — og han ledte mig ind i Finlands Fængsler.

Fra først af anede jeg ikke, at det skulde blive et Arbejde, der skulde fylde et helt Liv. Men jeg gik med virkelig Kærlighed til dem, der var ulykkelige, og som trængte til samme Frelse, Kærlighed og Lykke — nej, ikke Lykke, men Salighed, som Gud havde skænket mig, thi det er ikke blot Lykke — det er et altfor svagt Udtryk —, men det er Salighed virkelig at vide fra Stund til Stund, at man lever med Gud og paa særlig Maade er indesluttet i hans vidunderlige Nærwærelse. Det er det, der gør, at man i Mørke og Lys, i Glæde og Sorg kan være i hans Favn.

Nu har jeg i 39 Aar været Fangernes Ven under megen Imødekommenhed fra Myndighedernes Side. Jeg har kunnet tale med Fangerne, saa længe jeg vilde, undertiden 4—5 Timer ad Gangen, ganske alene; aldrig har nogen overværet vore Samtaler.

Dog kom der en underlig Tid. Jeg troede, at alle onde Magter var slupne løs mod de ulykkeligste i Finland og mod mig. Der blev nemlig udstedt Forbud mod, at jeg besøgte Finlands Fanger. Jeg fandt, at jeg var fuldt berettiget til at nære en retfærdig Harme mod de Myndigheder, der benyttede deres Magt til at forbyde mig Adgang. Men nu i de senere Aar har jeg mærket, at ogsaa det var en forklaædt Velsignelse, som Gud paa denne Maade havde lagt til Rette. Tidligere havde jeg nemlig saa at sige udelukkende levet for ulykkelige Fanger. Da jeg nu var afskaaret fra at komme til disse, aabnedes mit Hjerte for andre, og jeg kom til at se, at vi alle er Fanger — nogle ganske vist allerede frigjorte Fanger, men

vi er dog alle Fanger, som paa en eller anden Maade trænger til lige saa megen Kærlighed og Hjælp, som de, der bogstavelig sidder i Fængsel. Og dette tror jeg ikke, jeg saa levende havde erfaret, om ikke dette Forbud var kommet.

Nu er min Tillid til Gud saa ubegrænset og urokkelig, at jeg modtager med Tak, hvad han end sender mig, thi jeg ved, at før eller senere skal jeg forstaa, se og juble over den Kærlighed og Visdom, der sendte ogsaa just dette.

Vort største Fængsel i Finland var Kakola i Åbo. Det er for Mænd, der er dømt til over 4 Aars Fængsel indtil Fængsel paa Livstid. Dér var der mest Brug for mig. Dér mærkede jeg ogsaa stærkest Guds Nærhed.

Kl. 7 om Morgenens kunde jeg komme ind i Fængslet, og jeg plejede at være der til Kl. 6½ om Aftenen, blot med en Times Middagspavse. Jeg førte for det meste Samtaler paa Tomandshaand med Fangerne. Kun sjælden talte jeg med dem i Grupper i Kirken, i Skolelokaler eller andre større Rum. Saadanne Mennesker kan være saa fintfølende. De trænger til intet mindre end ægte Forstaaelse og Venlighed.

Jeg maa nu først sige, at ligesom jeg staar her og fortæller ganske enkelt og enfoldigt — jeg kan nemlig aldrig forberede mig — maa jeg altid tale, som det bliver mig givet. Giver Gud mig noget at sige, som gaar til Hjertet, er det hans Ære; bliver det til intet, er det min Fejl.

Hver Søndag fra Kl. 3—5 var jeg indbudt til et saakaldt „Sangerrum“, hvor der var samlet 18 Fanger, hvoraf de fleste var Livsfanger. Det var dem,

der sang for i Kirken om Søndagen. De fandt, at jeg ogsaa skulde have nogen Hvile om Søndagen, og derfor blev jeg indbudt til deres Lokale, for at de kunde synge for mig. Naar de saa havde sunget for mig, skulde jeg fortælle dem noget, og jeg brugte da som Udgangspunkt nogle Ord fra Bibelen eller noget fra Livet, hvori der kunde lægges saa dybe Sandheder, som Gud vilde give mig at sige.

En Søndag, da jeg kom til disse Fanger, var der een til Stede, som jeg ikke før havde set. Vi talte lidt sammen, og det viste sig, at han var fra en af de fattigste Egne i Finland, hvor der et Aar havde været en saadan Misvækst, at en hel Del Mennesker var døde af Hunger. De levede i den Tid af Brød, bagt af Bark, Halm eller Roden af Calla palustris.

Medens Manden fortalte herom og nævnede denne Vækst, Calla palustris, blev der givet mig et Billede.

Kallaen har altid været min Yndlingsblomst. Det er en af de faa Blomster, der kun bestaar af eet Blad; Blomsten er herlig hvid og ren, og den er hel. Saaledes var Jesu Kjortel — ikke sømmet sammen, men ud i eet Stykke, hel.

Nu, da Manden havde talt om Calla palustris, fortalte jeg dem, at den var min Yndlingsblomst, og jeg talte om, hvor herlige og skønne dens Blomster er, og om, at disse Blomster kun har eet Blad, medens de fleste andre Blomster bestaar af mange forskellige Blade. Naar vi nu sammenligner os selv med Blomster, hvor mange ulige forskellige Blade har da ikke vi! Der findes Egennytte, Havesyge, Had, Magtbegær og meget, meget andet.

Dernæst forsøgte jeg at vise disse Mænd Jesus som

den skønne Blomst, den hvide, dybe, rene, eneste hele, hellige Karakter, og saa sagde jeg til dem, at alle vi, der var der til Stede, var Blomster med mange forskellige Blade, men at der fandtes en omskabende Magt, Jesu Kærlighed. Vendte vi os til ham, kunde han lade alle disse mange Blade sammenvokse ved sin Kærlighed, saa vi blev hele og kom til at ligne ham. —

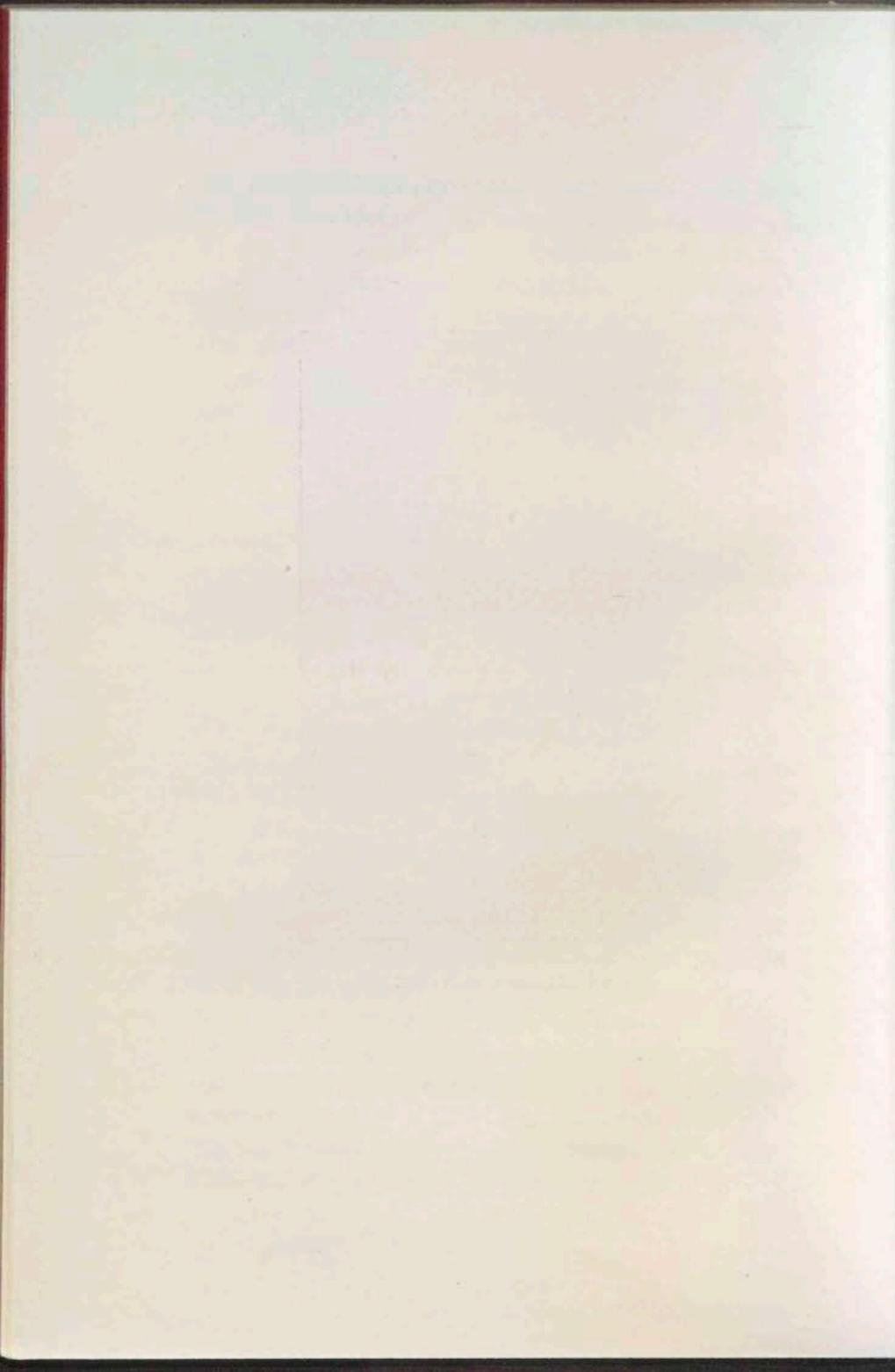
Det kan ikke beskrives med Ord, hvilken Virkning disse jævne Ord gjorde paa disse Fanger. De følte alle, at der hos dem var mange Blade, som ikke var skønne, og der viste sig en stærk Længsel hos dem efter at blive som det hele, rene, dybe, hvide Blad.

Jeg kan som sagt kun i ringe Grad give Udtryk for de forunderlige Stunder i Guds Nærværelse, jeg har tilbragt blandt Livsfanger, men jeg har haft den Lykke at se mange Blade vokse sammen til een helstøbt, ren Karakter, og jeg er vis paa, at de ogsaa i Evigheden skal befindes at være hele og rene — rensede og gjort hvide i Lammets Blod. —

Vi Mennesker former ofte vore Ord og Tanker paa en urigtig Maade. I Finland — og maaske ogsaa her — tror man, at jeg, Fangernes Ven, har opofret mit Liv for at hjælpe Fangerne. Jeg har kun givet dem eet Hjertes Liv. Alt, hvad jeg kunde give dem, har været deres; men alt, hvad disse ulykkelige Mennesker har kunnet bringe af Kærlighed og Tillid og Tro, det har de skænket mig. Det deraf følgende Ansvar har været uhyre stort for mig, som ogsaa den uendelige Længsel efter at bære, hvad der blev givet mig, og forsøge at lægge det alt ind til Guds Hjerte. Men jeg ved, at hvad jeg ikke formaaede, det for-

MATHILDA WREDE
(UNGDOMSBILLEDE)

maaede vor Frelser. Hans stærke Kærligheds Arme har kunnet løfte det op, der var svagt og laa langt nede. Jeg ved ogsaa, at vor store Fader og vor Frelser er villige og mægtige til at hjælpe os alle, baade mine Venner i Finlands Fængsler og alle os andre, der ogsaa paa forskellig Vis er Fanger, der holdes fangne af et eller andet ondt, en eller anden Synd. —

Siden 1891 har jeg til Stadighed baaret denne Sølvbrosche, hvorpaa der paa Finsk staar skrevet: „Naade og Fred“. Tanken om den udsprang fra mit inderlige Ønske om, at Fangerne, naar jeg besøgte dem, og før de kendte den besøgende, straks skulde kunne fæste deres Blik ved noget, der kunde tale til deres Hjerte. Fængslets Regler kræver jo, at de skal se paa den, der taler med dem, og jeg mente da, at det bedste, de kunde fæste deres Blik paa, var Ordene „Naade og Fred“. Jeg tror, at den Brosche ofte har prædiket mere end mine fattige Ord.

En Livsfange, der vidste, at jeg elskede denne Brosche og ansaa den for en prægtig Hjælp under mit Arbejde, bad en Dag om at faa Lov til at laane Broschen en Times Tid. Jeg spurgte ham, hvortil han vilde bruge den. Det vilde han dog ikke sige mig, men sagde kun, at jeg nok skulde faa det at vide senere, at jeg kunde stole paa, at Broschen intet skulde komme til, og at jeg om en Time skulde faa den ubeskadiget tilbage. Naturligvis overlod jeg ham Broschen, som han ønskede det.

Nogle Uger efter, da jeg kom ind til ham, rakte han mig et lille Kunstmærke, nemlig en Brosche, ganske af samme Form som min og med de samme Ord:

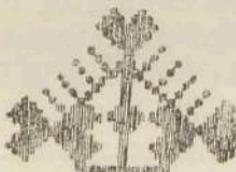
„Naade og Fred“, men den saa ud, som om den var forarbejdet af det fineste Elfenben.

Forundret spurgte jeg ham: „Men hvad er dog dette — hvad er Meningen dermed?“ — Livsfangen svarede: „For et Aar siden fik jeg i min Suppe et Kødben. Jeg tog dette Ben og lagde det i Solen, for at den kunde blege det, og for at Solstraalerne skulde trække alt Fedtet ud af det. Frøkenen forstaar jo nok, at i den Suppe, vi Fanger faar, kommer der ikke noget kostbart eller særlig godt, men dertil bruger man kun de magreste og daarligste Ting. Nu har jeg gaaet og tænkt paa, at vi Fanger er et lige saa daarligt Materiale. Derfor har jeg af dette gamle Suppen forfærdiget en Brosche, som jeg vil bede Dem om at bære som Deres Prydelse. — Jeg tænker, den kan være et Billede paa os Fanger med al vor Daarlighed, al vor Synd og alle vore store Brist. Om det er saaledes, som De har sagt, da kan og vil Gud tage os i sin Haand og ud af os forme Prydelser for sit Rige.“ „Er det ikke saaledes?“ spurgte han, og jeg kunde kun svare ham: „Jo, saaledes er det, Gud være lovet. Jeg tror, at Gud tager imod enhver Sjæl, der ser sine Brist og vender sig til sin Frelser med dem, som flyr til ham og overgiver sig til ham, og at Gud af hver Sjæl former noget dyrebart for sit Rige for Tid og Evighed.“ — —

Hvor vilde jeg ønske, nogle af disse Træk maatte bidrage til, at vi med deltagende Forstaaelse maa lære at se paa dem, der har Brist, maaske mange Brist, og er faldne i Synd, og ikke se dømmende paa dem, som om vi var bedre, thi vi er alle lige overfor Gud. Men alle kan vi blive Prydelser i Hans Rige,

naar Hans Sol faar suget det onde ud af os, ligesom Solen sugede Urenheden ud af Benstykket. — Om vi lader Guds lyse, stærke, varme, brændende Sol virke paa os, da ved jeg, at det vil blive en vidunderlig Rensningsproces, der vil ske med os.

Gud kan gøre det uudsigelige — og Han gør det.

M. W.

Det havde været en tung og svær Dag. Mange store personlige Sorger havde hobet sig sammen over Mathilda Wrede, og vidt forskellige Byrder havde hun maattet bære for sine Venner. Hun havde ikke Kraft til at læse, ikke til at tænke, heller ikke til at lette sit Hjerte i Bøn til Gud. Hun følte sig træt til Døden.

Paa Bordet foran hende laa der en Pakke, indsvøbt i gammelt Avispapir, og tilfældig faldt hendes Blik paa et stort M, som stod i et Avertissement.

Hun saa og saa, og der gik som et elektrisk Stød helt igennem hende. — Hendes eget Bogstav! Aldrig før havde Gud talt til hende gennem det.

Hun saa sig selv i de to opadstrakte Arme midt i Bogstavet — en jordisk Skabning, som i ordløs Evighedslængsel strakte Aand, Sjæl og Legeme op mod sin Fader. Og de to ydre Bogstavlinjer sækede sig ned og omsluttede de indre som Udtryk for Guds velsignende og beskyttende Hænder.

Det jublede i hendes Indre, og hun tænkte: „Et Tilflugtssted er den ældgamle Gud og nedad strækker hans evige Arme sig.“

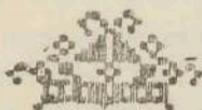
Hans evige Arme omsluttede hende. Det følte hun i denne Stund.

Hele hendes Interesse vaagnede ved denne Bogstavprædiken, og nu vilde hun se, hvad W havde at sige hende.

Akkurat det samme, men omvendt. — „Herren din Gud, den stærke Hjælper, er midt i dig,“ sagde hun for sig selv.

Enkelt og klart viste disse to Bogstaver hendes Stilling til Gud: „Jeg i Gud og Gud i mig ligesom Svampen ude i Oceanet, fyldt af Havet i Havet.“

Nu var Trætheden borte. Sorger, Bekymringer, alt blev i jublende Taksigelse løftet op mod den Evige og efterladt der.

Menneskeskæbner.

Han var en lille nydelig Dreng, musikalsk og kunstnerisk begavet paa alle Maader.

I Hjemmet gik han omkring, tegnede og sang og var fuld af alle mulige underlige Overvejelser, hvormed han voldte baade Far og Mor Bryderi.

„Det er en underlig Dreng,“ sagde Faderen, „han tænker over meget, som jeg aldrig har spekuleret paa.“

Da Drengen blev ældre, kom han i Skole, men det gik kun smaat med Lekterne. Han drømte og grubledte, spillede og sang, og naar han sad paa Skolebænken, var han saa fraværende, at han ikke kunde svare paa Spørgsmaalene.

Han blev flyttet til en anden Skole, men Resultatet var det samme.

Ved seksten Aars Alderen havde han besøgt flere forskellige Skoler. „Drengen er ikke normal,“ det var den almindelige Mening. Hvad skulde man gøre med ham? — Han blev sendt til Søs.

Drengen voksede op til en ren og ufordærvet Mand. Tobak og stærke Drikke væmmedes han ved; og han deltog aldrig i Sømændenes Gilder — ensom levede han sit Liv.

Men derude under Guds Stjernehimmel, naar Stor-

men hvinede i Takkel og Tov, eller naar Bølgen lagde sig til Ro i andagtsfuld Stilhed, hørte han Stemmer, som andre ikke hørte; da saa han Syner, som de andre ikke fik Øje paa — Guds Undere paa Havet — Guds Undere paa Himmelten. Han hørte Melodier saa gribende skønne, og han gennembævedes af en sælsom, vemodsblæst Lykke.

Kammeraterne lo ad ham. Det brød han sig ikke om — han var vant til, at ingen forstod ham.

Han var samvittighedsfuld i sit Arbejde. Ingen havde noget at sige paa det.

Saadan rejste han omkring. Aar efter Aar, fra Land til Land, fra den ene Verdensdel til den anden. Underlige Eventyr var han med til — Strandinger og vildsomme Vandringer Dag og Nat gennem Brasiliens Urskove.

En Tid havnede han paa en Sukkerplantage ved Amazonfloden. Her var han ogsaa flere Gange udsat for Livsfare. Saadan hændte det f. Eks., da han en glødende varm Dag badede i Floden, at forskrækkede Stemmer hørtes inde fra Strandbredden. Nogle Mennesker kom løbende og gjorde ham opmærksom paa, at en Mængde Alligatorer solede sig paa en Sandbane tæt ved ham, og hvem kunde vide, om ikke nogle af dem svømmede rundt i Vandet. Rølig gik han i Land og „takkede Gud for, at Dydrene intet ondt havde gjort ham.“

Senere finder vi ham som Sømand paa de amerikanske Indsøer. Men tilslut drev en uimodstaaelig Længsel ham tilbage igen til Finland.

Hans dybe Sjæl længtes efter Kærlighed og Forstaaelse. Men da han var kommet hjem, følte han

sig straks ensom mellem sine kære. Ingen forstod ham — han var jo ikke som andre.

Saa en Aften — han havde allerede lagt sig — hørte han sin unge Søster komme grædende og oprevet hjem. Paa Trappegangen stod der en Mand, som ofte plejede at forfølge hende. Han havde slaaet Armen om hendes Liv og kysset hende. Kun med Møje havde hun slidt sig løs.

Hele Natten laa Broderen og grubledе — han fik ikke Blund i sine Øjne. Han var jo den ældste af Søskendekredsen, paa en eller anden Maade maatte han forsvere sin Søster.

Den følgende Aften gentog den samme Scene sig.

Søsteren kom efter grædende hjem. Nedenfor stod Manden som sædvanlig og truede hende.

Den ældre Broder lagde sig til Hvile. Tankerne jagede vildt afsted, og hans Hoved værkede. Han maatte beskytte sin elskede Søster, men hvorledes? Angst og Uro arbejdede inden i ham.

Om Morgen tog han en Revolver, gik hjem til Manden, bankede paa hans Dør, fandt ham siddende ved Skrivebordet og — skød ham.

Derpaa skyndte han sig til Politikontoret og angav sig selv.

Politiet mente, at han var forvirret — den Mand med det fine, bedrøvede Ansigt kunde aldrig være Morder — og sagde: „Gaa De bare hjem! Vi har travlt her og har ikke Tid til at høre paa Dem.“

„Jeg har dræbt et Menneske,“ paastod han.

Politiet svarede ham ikke engang, men han gentog: „Jeg har skudt et Menneske.“

I det samme meldte man pr. Telefon, at en Person var blevet skudt i det og det Hus.

„Det er netop derfor, jeg kommer,“ sagde den unge Mand stille med et alvorligt Blik.

Han blev fængslet.

I Fængslet lærte Mathilda Wrede ham at kende, og hele hendes varme Hjerte bevægedes af Delta-gelse og Kærlighed.

„Jeg, som aldrig har villet trampe paa en Myre, jeg har dræbt et Menneske,“ stønnede han.

Hans Hjerne, som altid havde været svag, magtede ikke at bære al denne Angst, denne uundgaaelige Kval, og han blev alvorlig syg.

Det blev en anstrengende Tid for Mathilda Wrede. Hun sad daglig hos den syge Mand. Ømt som en Moder forsøgte hun at trøste og opmunstre ham.

En Aften henvendte hun sig paa eget Ansvar til en fremragende Nervelæge og bad ham komme og se til den syge. Han kom ogsaa og erklærede: „Hans Tilstand er farlig. Han burde ikke være alene.“

Hvem andre end Mathilda skulde vaage hos den syge, angstfulde Mand? Hun vilde ikke lade ham være ene i sin store Sjælenød og Fortvivlelse.

Den tjenstgørende Direktør ansaa ogsaa dette for bedst, og saa blev hun.

Det blev en lang og svær Nat. Manden klagede, stønnede og græd højlydt.

„Læg Dem ned, kære Ven, De er saa træt!“ sagde Mathilda til den syge, som stod der ligbleg, støttet mod Cellens Væg.

„Jeg maa staa, jeg er jo et Træ,“ lød hans Svar.

„Men det Træ er saa træt, saa træt, det maa faa

Lov at hvile," sagde Mathilda og tog ham i Armen og ledte ham hen til Sengen.

Modstandsløs lod han sig lede, og da han ikke var at formaal til at sætte sig ned, stødte hun var somt til ham, og han sank ned paa sin Seng.

Opsynet kom og hjalp ham tilrette, og Mathilda satte sig ved hans Seng.

„Nu skal De ligge ganske stille. Prøv paa at sove! Jeg lover at blive siddende hos Dem hele Natten," sagde hun.

Der blev ikke noget af Søvnen trods den beroligende Medicin. Han holdt Mathilda i Haanden og fortalte hende hele sit Liv, alt hvad der havde trykket og plaget ham.

Da Morgenen kom, var Krisen overstaaet, men hans Tilstand forbedredes yderst langsomt.

Tidlig om Morgenen, da der blev Liv og Bevægelse i Fængslet, og Dagens Arbejde begyndte, var Mathildas Opgave til Ende, og hun vandrede bedrøvet hjemad over Skatoddebjerget.

Den stakkels Mands Kval havde grebet hende saa dybt, at hun spurgte sig selv, om hun nogensinde mere vilde kunne blot smile.

I Afstand saa hun en drukken Fyr komme dinglende hen imod hende. Det berørte hende ganske særlig pinligt, at det første frie Menneske, hun saaude i denne tidlige Vintermorgen, var i en saadan Tilstand.

Den berusede Mand saa hende komme, standsede og anstrengte sigaabent til det yderste med at forsøge at tænke og udbrød stødvis:

„Aar 1891 var det der Mathilda Wrede, men har

hun giftet sig siden“ — Stemmen fik en ulykkelig og graadfyldt Klang, — „hvordan skal jeg saa vide, hvad hun nu hedder?“

For Mathilda Wrede med sit spænstige, livlige Sind kom Humoren frem.

„Hun er akkurat endnu den samme Mathilda Wrede,“ udbød hun, „men hvem er De?“

„Jeg er jo L. Kender Frøkenen mig ikke igen?“

Hun svarede: „Er De L.? Hvordan skulde jeg kunne kende Dem igen i den svirende Morgenvandrer? Har De intet Arbejde?“

„Jo, jeg er Asfaltarbejder.“

„Saa tjener De godt.“

„Ja, det gør jeg.“

„De sætter vel Penge i Banken?“

„Ja. Hver Uge sætter jeg mange Penge ind.“

„Det var godt. I hvilken Bank har De dem?“

„Det havner altsammen paa Smebryckoffs Ølbank.“

„Men L., det var da forfærdelig sorgeligt! Hvis De ikke selv har Kraft til at handle anderledes, saa overlad mig Deres gode Penge, saa skal jeg gemme dem til Dem i en rigtig Bank.“

„Nej, Frøken, det skal jeg nok tage mig i Agt for,“ sagde han. „Øl er jeg vant til, og Øl skal jeg have, saa længe det kan faas.“

„Saa længe det kan faas!“ De Ord lød saa haabløse i Mathildas Øre, og hun tænkte ved sig selv:

„Naar skal denne Strøm standses, de berusende Drikkes Malstrøm, hvori Hjem, Legeme og Sjæl gaar til Grunde?“

Nogen Tid senere var Mathilda Wrede indstæv-

net som Vidne ved en Retsundersøgelse, hvor hendes Ven Sømandens Sag skulde forelægges. Man mente nemlig, at hun, som ejede Fangens Fortrolighed, bedst kendte Motiverne til denne fortvivlede Handling.

Da Vidneeden skulde aflægges, vægredre hun sig ved at gøre det.

Formanden sagde: „Naar jeg oplyser Frøken Wrede om, at enhver finsk Borger er skyldig at aflægge Vidneed, vægrer Frøken Wrede sig saa alligevel?“

„Ja, Bibelen forbyder Edsaflæggelse. Der staar: Eders Tale skal være Ja eller Nej, hvad der er der-over er af det Onde! Samme Sandhed, som jeg vilde sige efter Edsaflæggelsen, kommer jeg til at sige nu.“

„Tilhører Frøken Wrede noget religiøst Samfund, som forbyder Edsaflæggelse?“

„Nej, jeg er født indenfor den lutherske Kirke og tilhører vedblivende den, men min Samvittighed forbyder mig at gøre dette.“

Da traadte den offentlige Anklager frem og frafaldt i dette Tilfælde sit Krav paa Edsaflæggelse.

Nogen Tid efter stod der i Avisen, at Raadstretten i Helsingfors havde faaet en Paamindelse af Hofretten, fordi „Raadstretten ikke havde givet Vidnet Mathilda Wrede Tilhold om at aflægge Ed.“

Resultatet af denne Undersøgelse blev, at Manden overførtes til Lappvikens Sindssygeanstalt til Observation.

Dommen lød senere paa otte Aar, og saa blev han flyttet til Kakola i Åbo.

For at mildne Cellens trykkende Indflydelse, blev

der bragt ham en Mængde smaa Træsager, som han fik Lov at male efter egen Smag. Disse Genstande, hvoraf flere var virkelige Kunstværker, solgtes senere i Fængslets Butik.

En Dag gav han Mathilda en Træske, hvorpaa der var malet en stiliseret Løvetandsplante, og sagde:

„Fra mit Vindu har jeg kunnet se en lille Plante modig spire frem i den store, støvede Fængselsgaard. Stadig har jeg frygtet, at en eller anden tung Fod skulde knuse den. Men maaske har ogsaa andre, som gik derude, med Undren og Glæde iagttaget det lille levende Liv i vor trøstesløse Gaard og undgaaet at træde paa den.“

„Først var der kun to Blade i Haabets grønne Farve. Saa fik jeg Øje paa en Knop, der lidt efter lidt sprang ud til en Blomst. Den var gul og saa ud som en lille Sol, og Bladene lyste som Straaler. Aa, hvor syntes jeg dog godt øm den! Siden blev den ligesom en Boldt af Dun. Det var Frøene, som skulde flyve omkring og maaske saa sig over hele Gaarden.“

„Jeg malede den af til Frøkenen, for den er jo rigtig et Portræt af Dem. De har vovet at komme herind til Sorg, Synd og Smuds, og vi filk Venlighed og Solskin af Dem, og paa den Maade er der nok allerede udsaaet mange gode Frø paa Kakola.“

En anden Gang, da Mathilda besøgte ham, sagde hun, fuld af Deltagelse:

„Om nogen Tid skal jeg forsøge at sende en Skrivelse ind til Senatet, maaske kan Deres Ophold her saa blive forkortet.“

Manden svarede intet, men da hun den følgende Gang kom for at hilse paa ham, saa han meget nedslaaet og skuffet ud. Han gned sin Pande, saa paa hende og sagde:

„Jeg har altid syntes saa godt om Frøkenen, og nu kan jeg aldrig mere have Fortrolighed til Dem. Gud er jo alvidende, og han vidste, at jeg blev dømt til otte Aar, saa skal intet Menneske i Verden søge at forandre den Dom. Hvor kan dog Frøkenen, som er et troende Menneske, bare tænke paa at modarbejde, hvad Gud tilsteder?“

Hele den lange Fængselstid, da han maatte lide for sit Livs store Fejlgreb, var han tilfreds, samvittighedsfuld og stille i sin smukke barnlige Tillid til Guds Styrelse.

Saadan hændte det f. Eks., at nogle højere Embedsmænd kom til Kakola og ogsaa traadte ind i denne ejendommelige Fanges Celle.

„Dette her Værelse er nok temmelig lille,“ sagde en af de besøgende venligt og saa sig om i Cellen.

„Det beror aldeles paa, hvad der findes i et Rum, om det er stort eller lille,“ svarede han. „Hvis en Elefant skulde være herinde, var det nok meget lille, for en Myre vilde det være umaadelig stort; for et Menneske er det aldeles tilpas.“

Embedsmændene blev slaaet af Forundring over den tilfredse Mands træffende Forklaring.

„Plejer Frøkenen at være vred paa Djævelen?“ spurgte han en anden Gang Mathilda Wrede.

„Ja, det kan nok hænde.“

„Det er ganske urigtigt.“

„Hvorfor det?“

„Intet Menneske vilde kunne forstaa, hvor god Gud er, om der ikke fandtes noget aldeles modsat. Der maa eksistere fuldkommen Lys og fuldkommen Mørke. Djævelen gør nok sin Tjeneste godt. Man kan være taknemmelig mod ham.“

En Dag havde han Hovedpine. Nedslaaet og tavs sad han paa sin Stol, da Mathilda kom ind til ham.

„Hvordan staar det til i Dag?“ spurgte hun.

„Jeg har saa ondt af Direktøren og de andre Embedsmænd.“

„Hvorfor det?“

„De har jo en saa elendig Beskæftigelse, og jeg har ondt af Opsynsmændene med.“

Engang rakte han Mathilda Wrede et Billede, som han havde malet. Det forestillede en Kirkegaard med mange Grave. En høj, bøjet Kvindeskikkelse stod med en Paraply i Haanden, som om hun ledte efter noget paa Jorden. Nedenunder stod skrevet: „Frøken Wrede søger sin Grav“.

„Der findes saa mange forskellige Slags Gravsteder paa en Kirkegaard,“ sagde han.

„Der ser man store, smukke Monumenter, men de ser saa kolde og selvbevidste ud. De taler et højlydt Sprog om Skryderi og Praleri, men de kan ogsaa være Udtryk for en daarlig Samvittighed. De døde har faaet saa lidt Kærlighed, mens de levede, nu skal det gøres godt igen, naar det er for sent. Saa findes der hvide Kors, men maaske hviler nedenunder Støvet af et Menneske, som havde en sort Sjæl. Hist og her staar der et lille, uanseeligt Trækors, men hvem ved, om ikke den, der gemmes derunder, var

stor for Gud. Paa en Kirkegaard er det altid saa forskellige Aander, som færdes over Gravene.“

Naar han saadan udtalte sine Tanker, følte Mathilda sig greben i sit Inderste, og ofte randt dette Bibelord hende i Hu: „Du er retfærdigere end jeg.“

Fængselsdirektøren havde ogsaa Interesse for denne ejendommelige Fange, og ved en Lejlighed, hvor han skulde have Oplysninger om en Sag, kaldte han ham ved hans Fornavn.

Enkelt og naturligt blev Spørgsmaalet besvaret, og Direktøren blev tiltalt med „Farbror“.

Da han blev gjort opmærksom paa det mindre passende heri, brast Manden forbavset ud i en hjertelig, barnefrom Latter og sagde:

„Om Forladelse! Jeg glemte ganske, at Direktøren er Direktør og jeg bare Fange!“

Mathilda talte ofte med Direktøren om denne Mand, som ikke kunde sige et usandt Ord og aldrig vilde handle uret.

Engang, da Talen drejede sig om en mulig Amnesti, var begge enige om, at den eneste Maade at undgaa Samvittighedsskrupler vilde i dette Tilfælde være at fremstille Amnestien som en kejserlig Befaling.

Saadan skete det ogsaa ved Tronfølgerens Fødsel, og saaledes gik det til, at han, der var dømt til otte Aar, med god Samvittighed gik ud til Friheden nogle Maaneder tidligere, end han havde ventet.

Kort efter drog han til Amerika.

Ved sit næste Besøg i Hjemlandet vilde han begynde en Forretning. Han kom til Mathilda og fortalte, at han havde købt en Kafé med Udsigt til Par-

ken. Og det var ogsaa lykkedes ham at faa en udmarket Bestyrerinde.

„Hvordan fik De fat paa hende?“ spurgte Mathilda, og han svarede:

„Lige da jeg havde afsluttet Købet af Kaféen, mødte jeg paa Jernbanetorvet en Kone, som saa rar ud. Jeg standsede hende og spurgte, om hun kunde styre en Kafé. „Hvorfor det?“ spurgte hun. — „Jeg har købt en Kafé og trænger til en, som forstaar sig paa den Slags.“ — „Ja, jeg kan godt komme,“ sagde hun.

Hun kom nok ogsaa, men et skrækkeligt Menneske var hun. Gæsterne indfandt sig daglig, men de blev gratis trakteret. Og ikke nok dermed, de skulde ogsaa have Presenter med sig: Smør, Sukker og andet godt havnede i deres Lommer.

Men Kafeens Ejer havde selv ikke meget at sige der, han fik knap Lov til at komme indenfor Døren, men til at hugge Brænde og løbe Ærinder var han god nok.

Saa maatte Mathilda Wrede etter grike ind og klare Vanskelighederne. Bestyrerinden blev øjeblikkelig afsat, og en anden blev fæstet.

Kaféejeren var i Løbet af disse ubehagelige Maaneder blevet træt af Landjorden, og en Dag sagde han til Mathilda:

„Nu drager jeg af til Amerika.“

„Hvordan gaar det saa med Kaféen?“

„Den maa Mathilda Wrede tage sig af,“ svarede han.

I tre Maaneder havde Mathilda mange og store

Bekymringer med denne Kafé, indtil Lejen var udlobet, og Frihedens Time slog.

De eneste, som havde Fordel af denne Forretning, var Mathildas fattige Venner, Mænd, Kvinder og Børn, som besøgte Kaféen.

Nogle Aar var Sømanden borte. Saa en skønne Dag — Mathilda var netop efter en svær Sygdom begyndt at gaa rundt i sin Stue — ringede det. Der saa hun til sin store Overraskelse og Glæde sin gamle Ven, som strakte Haanden mod hende og sagde:

„Jeg skal hilse fra Amerika.“

Da de saa havde sat sig, Mathilda i Sofaen og Gæsten i Gyngestolen, fortalte han, at han for nogle Uger siden havde faaet en uimodstaaelig Længsel efter at træffe sin bedste Ven paa Jorden. Saa besluttede han at tage Hyre paa et Fartøj til Norge. Derfra kunde han let komme et Par Uger over til Finland.

Og saadan gjorde han.

I Stockholm besøgte han en gammel Bekendt fra sin Fængselstid og hørte af ham, at Mathilda i ugevis havde ligget syg og muligvis allerede var død.

Ængstet af Tanken om denne Mulighed spurgte han ved Ankomsten til Helsingfors efter Mathilda Wredes Adresse, og nu var han kommet, og de fik virkelig igen Lov til at mødes.

Han blev en daglig Gæst hos Mathilda og var paa enhver Maade hjælpsom og tjenstvillig. Der var intet, som han ikke vilde gøre for sin syge Ven.

Dette Besøg i Finland var ganske kort. Derefter gik der atter Aar. Saa en Aften kort før Jul 1919

sad den, som nedskriver disse Linjer, hos Mathilda Wrede. Det ringede paa Døren. Ligesom altid aabnede hun selv.

Jeg glemmer aldrig det Syn, som da mødte mig:
En bleg, meget mager, hostende Mand traadte ind.
Mathilda strakte begge sine Hænder imod ham og
sagde: „Velkommen hjem igen!“

„Jeg er meget forkølet og syg,“ sagde han, da han var blevet anbragt i Værelsets mageligste Stol. „Jeg har rejst paa Mellemdæk og maattet fryse; træt og smudsig er jeg ogsaa. Kan jeg faa Lov at vaske mig?“ Mathilda fulgte ham ud, og mens han gjorde sig i Stand, blev der varmet Ærtesuppe og lavet Kaffe.

Hans Sager var endnu paa Skibet, og han havde intet Logis. Alt dette ordnede Mathilda pr. Telefon.

Da han saa bagefter sad der og nød den gode Mad, Varmen og den hjertelige Modtagelse, var det Slut med hans Selvbeherskelse. Taarerne strømmede ned ad hans Kinder, og han sagde:

„Mathilda Wrede er tusind Gange mere for mig end alle mine egne tilsammen. Hun forstaar mig. Ingen Mor kunde tage mere ømt imod mig end hun.“

Begge to var de lige rørt, den syge Sømand og Mathilda Wrede.

Grebet af denne stærke Stemning forlod jeg dem uden at tage Afsked.

Den følgende Sommer kom Mathilda tilfældig til Helsingfors og mødte ham ved Porten udenfor sin Bolig. Han hjalp hende med hendes Sager, tog saa Afsked og gik. Men lidt efter kom han tilbage.

„Jeg maatte komme igen,“ forklarede han, „for

Gud sagde noget til mig, lige da jeg skulde gaa ind paa Gæstehjemmet.“

„Sagde Gud noget til Dem? Sæt Dem ned og fortæl mig, hvad det var!“ opmunstrede Mathilda ham.

Han tog Plads paa den anviste Stol, gned som sædvanlig sin Pande med Haanden og fortsatte: „Gud bad mig vende om og sige til Mathilda Wrede, at hvis hun trænger til Penge, saa kan hun faa ni Tusind Mark hos mig.“

„Ni Tusind Mark til mig! Har De saa mange Penge?“

„Ja, jeg har ti Tusind.“

„Og af dem vil De laane mig de ni Tusind! Tak, min kære Ven, men jeg trænger ikke til dem.“

„Mathilda Wrede har nok mange, som trænger til Penge, og Gud sagde jo, at jeg skulde tilbyde dem. Husk nu bare, at hvis De trænger til Penge, saa ring op til Gæstehjemmet og spørg efter mig, saa faar De dem straks.“

„Jeg takker Dem saa hjertensinderligt! Hvis jeg trænger til dem, saa ringer jeg op.“

Mathilda, som var ganske uvant med en saa opfrrende Tankegang, naar det gjaldt hendes Arbejde, var lykkelig og stolt over sin Ven, men hun nænnede ikke at tage de opsparede Penge, som han selv trængte saa godt til.

En Morgen saa Mathilda i Avisen sin Ven Sømandens Navn under Rubrikken: Lysning. Hvad betød det?

Senere op ad Dagen kom han selv og var meget nedtrykt.

„Naa, min Ven, der er jo blevet lyst for Dem!“

hilste Mathilda ham. „Hvorfor har De ikke fortalt mig, at De er forlovet?“

„Jeg er ikke forlovet,“ svarede han.

„Men De skal jo giftes.“

„Det vil jeg ikke.“

„Hvad betyder da alt dette?“

„Jeg traf en Kvinde, som har et Barn, og Menskene er onde mod hende af den Grund. Hun har ogsaa Brystsige, og nylig hostede hun Blod op. Jeg har saa ondt af hende. Engang gav jeg dem hver et Par Støvler, og sommetider har de faaet Mælk og Smør og andet, som de trængte til. En Dag sagde hun: „Skal vi ikke lade lyse?“ — „Jo, lad os det,“ sagde jeg, og saa gik vi til Præstekontoret. Jeg forstod slet ikke, at det drejede sig om Giftermaal. Jeg har jo været paa Konsulat, paa Kontor og mange andre saadanne Steder før.“

„Elsker De hende da?“ spurgte Mathilda.

„Nej, men jeg har ondt af hende.“

„Dette her er saa galt, som det kan være.“

„Det kunde nu nok være endnu galere.“

„Hvordan det?“

„Jo, hvis Mathilda Wrede ikke var i Byen.“

„Er det da Meningen, at jeg skal klare alt dette her?“

„Naturligvis.“

Mathilda kunde ikke lade være at le, saa gennemkomisk forekom hele Sagen hende.

„Tilgiv at jeg ler! De maa ikke blive vred paa mig,“ sagde hun.

„Jeg bliver ikke vred,“ lød Svaret. „Mathilda Wrede maa gerne le, det er en saa aandfuld Latter.“

„Jeg maa vel igen forsøge at gøre mit bedste,“ fortsatte hun. „Sid nu her og vent, mens jeg gaar til Præstekontoret og spørger, om der kan gøres noget.“

Hun vendte tilbage en Stund efter og meddelte, at hun den næste Dag skulde rejse til Domkapitlet i Borgå for at faa Klarhed i Sagen. Hans barnlige Tillid til, at det skulde lykkes for Mathilda, var rørende.

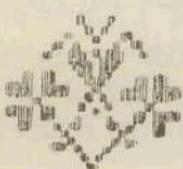
Ved Domkapitlet stillede man sig meget forstaaende overfor dette Tilfælde. Domprovsten gav Mathilda mange gode Raad om, hvordan hun skulde handle, og endte med at sige: „Er Frøkenen kommet til Borgå udelukkende af denne Grund?“ Og da hun bekræftede dette, tilføjede han: „Godt, at der er nogen, som tager sig af saadanne Tilfælde.“

Efter mangfoldige Vanskeligheder gik Mathilda en Morgen til Præstekontoret i Helsingfors sammen med de to, der var blevet lyst for. Præsten modtog dem med stor Venlighed. Alle enedes om, at Lysningen beroede paa gensidig Misforstaelse, et Dokument blev underskrevet og sendt til Domkapitlet, og et Par Uger efter skulde de begge være fri.

Mathilda fortalte senere, hvor smukt og enkelt det gik til ved Afskeden. Sømanden gav den brystsige Kvinde et Tusind Mark, og hun saa op paa Mathilda og sagde: „Bliver det ikke svært for ham, naar han giver saa meget bort?“ Mathilda svarede: „Tag kun roligt imod, hvad han giver! Det glæder mig ubeskriveligt at se, hvor fintfølende I er mod hinanden.“

Nu skulde Sømanden atter til Amerika. Ved Afskeden sagde han:

„Vi er nok rigtig gode Venner i Gud, men alligevel har jeg ikke i Sinde at være saa ked af det. Jeg synes, at Jorden er saa lille og Tiden saa kort, og naar man er et i Aanden, hvad betyder det saa, om man ikke ser hinanden.“

Blandt Zigøjnere.

Paa Kakola opholdt der sig for lang Tid siden en Zigøjner, som led af en slem Øjensygdom. Mathilda Wrede bad ham derfor om straks efter sin Frigivelse at komme til Helsingfors, saa vilde hun betale en Kur for ham paa Øjenklinikken. Han kom, og Doktoren erklærede, at han trængte til lang Tids Pleje.

Han blev indlagt paa Sygehus, men allerede den fjerde Dag ringede Sygeplejersken og bad Mathilda uopholdelig komme til Patienten. Hans Zigøjnerblod havde kogt over, og øjeblikkelig vilde han rejse hjem.

Mathilda tog et og andet med sig, som hun vidste, at den syge vilde synes om, og skyndte sig til Hospitalet.

Det lykkedes hende ogsaa at berolige ham, saa han besluttede at blive og fortsætte Behandlingen. Men efter ti Dages Forløb kom Rejselysten dobbelt stærk over ham, og nu kunde ingen Magt i Verden mere standse ham. Han *maatte* afsted — med Øjnene fik det gaa, som det kunde.

Ved Afskeden bad han Mathilda love, at om hun nogen Gang skulde komme til hans Hjemstavn, skulde hun, hvis det var muligt, besøge ham.

Paa en af sine mange Ture kom Mathilda ogsaa

til en By i det østlige Finland. Den første Aften mødte hun paa Gaden en gammel Zigøjner og en Dreng. Hun gik hen til dem og spurgte, om de vidste, hvordan Manden med de syge Øjne havde det. Han var nemlig netop fra disse Egne.

„Jeg kender ham nok,“ svarede Drengen, „han er min Slægtning, og jeg træffer ham i Aften. De er Mathilda Wrede, det ved jeg, for han har fortalt saa meget om Dem og har ventet Dem. Jeg skal nok fortælle ham, at De er her.“

Den følgende Morgen, da Mathilda Wrede sad ved Frokostbordet, hørte man udefra en underlig Klingren. Kort efter kom Opvarningspigen ind og meldte, at der stod en Zigøjner udenfor og ønskede at tale med Frøken Wrede.

„Bed ham komme ind!“ sagde Mathilda, som straks anede, hvem den besøgende var, „og hent en Tallerken til, saa indbyder jeg ham til Frokost.“

Den unge Pige saa halvt forskrækket ud.

„Herskabet kan da ikke spise sammen med den Fyr,“ sagde hun.

Mathilda holdt dog paa, at han skulde indbydes til Frokost, og et Øjeblik efter kom han ind. De hvide Tænder — det eneste smukke i dette ualmindelig mørke Ansigt — lyste, da han med et stort Smil skyndte sig frem og rakte Mathilda begge sine Hænder. Hans Øjne var nok lige saa syge som før, men derfor havde han dog ikke angret, at han havde forladt Klinikken.

Mens de spiste Frokost, fortalte han, at han havde faaet Budet den foregaaende Aften, og nu var han der med sin egen Hest og kom for at køre hende den

tolv Kilometer lange Vej til en Gaard, hvor hele Slægten var samlet for at hilse paa hende.

Mathilda saa paa sin Rejsekammerat og sagde til Zigøjneren:

„Skal vi tage ham med, eller skal han blive tilbage paa Hotellet?“

Zigøjneren tittede paa ham med sine smaa, opsvulmede Øjne og sagde: „Vi tager ham med!“

Mathilda Wrede var henrykt over Indbydelsen, men det var Værtinden og Personalet paa Hotellet ikke. De fandt det ganske upassende, at hun skulde køre gennem Byen paa en Zigøjnerkærre.

Mens Mathilda gjorde sig i Stand til Turen, sendte hun Brød ned til Hesten og tittede saa ud gennem Vinduet.

Derude stod en radmager og skrøbelig Hest. Nogle vidunderlig store Skyklapper havde den paa og om Halsen et Baand med smaa Bjælder. Den ene Skagle var gaaet løs og bundet fast med en Vidje i en vældig Knude, og Hjulnavene, som ogsaa var i Stykker, var omsurret med Sejlgarn.

Ved Afrejsen saas i alle Vinduer Hoved ved Hoved af Mennesker, som nysgerrigt og interesseret betragede Scenen ved Hotellets Trappe.

For at hjælpe Mathilda op i det høje Køretøj, stilte man en Stol ud paa Vejen, og saa krøb hun op i Kærren, og Rejsekammeraten satte sig ved Siden af hende. Zigøjneren smækkede med Tungen til Hesten, og saa gik det afsted i Luntetrav gennem Gaderne ud gennem Byen.

Det var en Søndag Morgen, og Sabbatsfreden hvilede over Egnen. Bedst som de kørte i ivrig Samtale,

fik de i nogen Afstand Øje paa en sort Fyr oppe paa en Skovbakke. Da de kom nærmere, sagde Kusken nogle Ord paa et fremmed Sprog, hvorpaa Manden hastig forsvandt ind i Skoven.

„Hvad var det?“ spurgte Mathilda og fik til Svar:

„Det var en af vore, som var sendt ud for at se, om De virkelig skulde komme. Nu løber han en Genvej med Bud om, at de kan sætte Kaffen paa.“

Saa kørte de ind paa en Gaard, som denne Sommer anvendtes til Hovedkvarter for Omegnens Zigojnere.

De blev modtaget med stor Glæde og Gæstfrihed. Mænd og Kvinder af alle Aldre trængte sig om dem, Mødre med smaa Børn paa Armen kom for at vise den fremmede deres Skatte.

De blev budt ind i en stor Stue. Ved et Bord sad en gammel Mand med en aaben Bibel foran sig. Læse kunde han ikke, men han vilde paa denne Maade vise sin Agtelse for den, som havde modtaget Zigognernes Indbydelse. Bordet var renskuret. De blanke Kaffekopper fyldtes snart med stærk duftende Kaffe, og Gæsterne blev indbudt til at lade sig Retterne smage.

En Dreng kom ind i Stuen — rigtig en Miniaturudgave af Værten. Mathilda huskede, at han engang paa Kakola havde fortalt om sin Dreng, der hed Nestor Aleksander, og nu udbrød hun glad: „God Dag, Nestor Aleksander!“

Alle de tilstedevarende saa forbavset ud. Hvor kunde hun vide Barnets Navn? Men Faderen følte sig stolt og skinnede af Tilfredshed.

Tiden gik under fortrolig Samtale, som endte med

en saakaldt „Bibelforklaring“. Derefter blev der budt Middag, som bestod af Smør, Brød, Æg, Risengrød og Mælk. Man vidste nemlig, at Mathilda Wrede hverken spiste Kød eller Fisk. Efter Maaltidet maatte de atter vende til Byen.

Ved Afrejsen tiggede og bad Nestor Aleksander, om han maatte følge med. Faderen vendte sig til Mathilda og spurgte, om hun tillod, at Drengen fik Lov at staa bag i Kærren. Ganske vist havde hun ondt af den stakkels Hest, men hun nænnede ikke at sige nej, naar Drengen saa gerne vilde. Og saa begav man sig paa Vej.

Mathilda spurgte, om de kunde synge. Hun havde hørt sige, at Zigøjnerne var et saa musikalsk Folk. Om de kunde! Manden begyndte af al Kraft: „Zigøjner er jeg født“, og bagved stod Nestor Aleksander og stemmede i af fuld Hals, saa det gav Ekko mellem Bjergene.

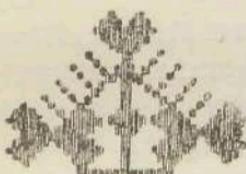
Skoven holdt op. I Afstand saas et langt Tog, som kom dem i Møde paa Landevejen. Det var Kirkefolket, som kørte hjem fra Byen. De to Rejsende følte det paa engang lidt ubehageligt og komisk.

„Kære Venner,“ sagde Mathilda, „det er saa fornøjeligt at høre jer synge, men nu kommer Folk netop fra Kirke, og det kan være, at saadan nogle verdslige Sange forstyrrer dem. Hold derfor op, mens de kører forbi!“

Øjeblikkelig tav de begge. Hesten lunte langsamt videre. Kirkefolket kiggede nysgerrigt, næsten forskrækket paa det ejendommelige Selskab og deres Køretøj.

I langsom Skridt drog Toget frem, og i samme Øjeblik, den sidste Vogn var forbi, genoptog Far og Søn atter med fuld Kraft den afbrudte Sang.

Træt af de mest forskelligartede Indtryk ankom vore to Rejsende atter til Hotellets Trappe.

„Hvad gavner Kvide?“

I et Fængsel kom Mathilda Wrede en Dag ind til en ung Mand med et usædvanlig sympatisk Ydre. Hans Holdning var stolt og tilbagevisende, Fangedragten gammel og slidt.

Hun forstod straks, at hun stod overfor en dannet Mand. De fine Træk vidnede derom, og de lasede Klæder bekræftede hendes Anelser. Hun havde ofte lagt Mærke til, at Opsynsmændene, naar de vilde „dukke“ dannede Fanger, gav dem de ringeste Klædningsstykker.

Mathilda hilste venligt paa ham, men han svarede koldt og afmaalt. Han frygtedeaabenhært et „Omvendelsesforsøg“.

Hun forsøgte at indlede en Samtale, men den unge Fange var kortfattet og adspredt. Hun lagde Mærke til, at han Gang paa Gang trykkede sin Haand mod Kinden, og hun spurgte, om han var syg.

„Jeg har Smerter i Tænderne og i Ørene,“ svarede han, „men bare til Lindring og Hjælp. Naar det gør rigtig ondt, saa glemmer jeg idetmindste for et Øjeblik min Fornedrelse og Skam. Alt er forbi. Mit Navn er plættet, min Bane afbrudt, jeg har ingen Venner, ingen Fremtid, ingen Penge, ingenting!“

„Lever jeg, naar De kommer tilbage til Livet, saa

vid, at De har en Ven i mig, som De kan regne med,"
indskød Mathilda.

Hans Svar var et talende Smil, som foranledigede
hende til at tilføje: „Men læg Mærke til, at jeg vil
staa Dem bi, hvadenten De er omvendt eller ej.“

Da drog der et Glimt af vaagnende Tillid over
hans Ansigt.

En Dag fandt Mathilda ham meget oprørt.

„Mennesker er saa forskellige,“ sagde han. „Den
ene kommer som Kammerat og Ven og hjælper en
til åt rette Blikket fra det, som har været, fremad
mod det høje, store Maal. Den anden forbitrer ens
Sind med sin ubarmhjertige Nysgerrighed.“

Lidt efter lidt kom han frem med det, som pinte
ham. Fængslets tjenstgørende Præst havde besøgt
ham. Da han havde sagt Goddag, haglede det ned
med Spørgsmaal: „Hvad hedder du?“ „Hvad er du
dømt for?“ — „Hvormange Aar har du faaet?“ —
„Hent den Stol der!“ — „Stil den lidt anderledes,
saa Lyset ikke skærer mig i Øjnene!“

Præsten satte sig ned, saa paa Synderen foran sig
og fortsatte: „Kan du læse?“ — „Ja.“ — „Har du
gaaet i Folkeskole?“ — „Nej.“ — „Har du gaaet i
Vandreskole?“ — „Nej.“ — „Hent mig den Bog
der!“

Den unge Mand tog et gammelt Ny Testamente
fra Hylden, og Præsten opfordrede ham til at læse.

Han læste et Vers, og Præsten sagde: „Vist har
du gaaet i Folkeskole.“ — „Nej.“ — „Hvor har du
da gaaet?“ — „I den svenske Latinskole.“

Præsten sad der overrasket og blev yderst ubeha-

gelig i sine Ytringer: „Jasaa, en dannet Mand“
o. s. v.

Fra den Dag af nærede den unge Fange en formelig Skræk for Præster.

Haabløs tegnede Fremtiden sig for denne Mand, og tungsindig var han. Mathilda Wrede forsøgte derfor at lede hans Tanker i en anden Retning. Hun viste ham Forstaaelse, søgte at hjælpe ham aandeligt, gav ham Timer i Engelsk og opfordrede ham til at udtrykke sine fine Tanker i Versform.

Et af dem lød saaledes:

Hvor længe, længe skal her jeg lide
i haabløs Afmagt mod Mørket stride,
hvad gavnner Kvide og Vilje vaagen,
naar Maalest skjuler sig fjernt i Taagen,
hvad gavnner Kvide?

Om Lykke vover jeg mer ej drømme.
Hvor Længsel frøs mit Hjertes Gemme.
Sig mig en Skæbne mer bitter, øde,
end dvæle blandt de for Verden døde
— glemt — søger glemme.

En Efteraarsdag efter den første Frostnat, da han var ude paa sin sædvanlige halve Times Spadsetur, var han gaaet forbi Blomsterrabatten og havde set Blomsterne hænge der frosne og døde.

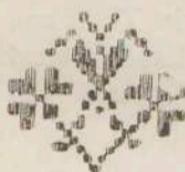
Dagen efter gav han Mathilda, da hun kom til Fængslet, en Høvlspaan, hvorpaa han den foregaaende Dag havde nedskrevet:

Solen Skinner mild og varm
ned til mig, som graa og arm
gaar langs Blomsterbedet,
Nattens Frost har svedet.

Engang efter frostkold Nat
 laa mit Liv saa hærget, mat.
 Endnu kold jeg fryser,
 omend Solen venlig lyser.

Da Mathilda Wrede fortalte dette, sagde hun:

„Jeg bliver undertiden ganske betaget, naar Fangerne udtaler deres dybe, sorgfulde Tanker. Og naar man sammenligner en Fanges stærke, men famlende Længsel efter at blive god med Fængslets Embedsmænds og Opsynsmændenes ofte anvendte Metode til med Magtsprog og Mangel paa Forstaaelse at tvinge Forbryderne til Underkastelse, saa forfærdes jeg. Mod deres Vidende kuer, ja dræber de ofte det bedste i dem, som de tror, at de forbedrer.“

Isotalon Antti.

Allerede som Barn havde Mathilda Wrede ofte hørt Tale om Isotalon Antti. Denne Mand var almindelig frygtet for sit stærke, ubændige, nedarvede Sind og sin hensynsløse Vilje. Men han var tillige næsten blivet en Folkehelt paa Grund af sine utrolige Bedrifter, blandt hvilke nogle omtales som virkelig store og gode.

Der var Uro i Wasa, naar han kom til Markedet. Guvernør Wrede, Mathildas Fader, som forstod, hvad Indflydelse udvist Tillid kan have paa en Menskesjæl, og som desuden kendte noget til denne store Mands Magt, ordnede det engang saaledes, at man anmodede Isotalon Antti om at holde Orden, saa længe Markedet varede.

Denne Appel til „Härmä-Kongen,“ som han kaldtes efter sit Hjemsted i Østerbotten, var ikke forgæves. Der herskede god Orden, og ingen større Forstyrrelser indtraf.

Ved Vintertid 1884 traf Mathilda for første Gang sammen med denne Mand. Det var en mørk, raa-kold Dag. Hun var kommet paa Besøg til et Par af sine Venner i et saakaldt „Fællesrum“ i Wasa Fængsel, hvor nogle nyankomne Fanger netop var blevet

anbragt. Saa snart hun begyndte at tale til dem, rejste en kæmpemæssig Skikkelse sig op. Under stærk Raslen af Jernlænker nærmede han sig hurtig og udbrød, mens han med sine Fingre næsten rørte ved hendes Ansigt: „Landshøvdingens Øjne har De!“

Dette gjorde han aabenbart for at prøve hendes Mod. Derefter vendte han tilbage til sin tidligere Plads.

Det var Härmä-Kongen Antti Isotalon.

Da de senere traf sammen, lovede Mathilda at tage ind paa Isotalo Gaard, saafremt hun skulde komme til at besøge Härmä, thi den stolte Isotalo havde faaet Interesse, Fortrolighed og Venskab for „Fangernes Ven“ med „Landshøvdingens Øjne“.

Nogle Aar derefter skulde Mathilda foretage en Rejse i Østerbotten, og Isotalo indbød hende til at bo hos sig i Härmä.

Da denne Rejseplan blev bekendt paa Kakola, sagde en Livsfange, som tidligere havde været Isotalos nære Nabo:

„Kun lidet passer det sig, at De bor der, thi i den Gaard har Mord og mange blodige Slagsmaal fundet Sted.“

„Tak, min kære Ven, for Raadet, som jeg ikke har i Sinde at følge! Isotalos Gæst bliver jeg, thi det har jeg lovet,“ var hendes Svar.

Mathildas gamle Fader, som altid følte sig beklemt, naar hans svagelige, yngste Datter foretog sine vovelige Rejsjer, var dog dybt overbevist om, at

Isotalon Antti vilde vise østerbottnisk Gæstfrihed og Ridderlighed mod hans unge Datter.

Fra Østermyra telegraferede Mathilda, at hun den følgende Morgen, som var en Søndag, vilde ankomme til Stationen i Ala-Härmä.

Ved Togets Ankomst til Stationen stod der en Mængde Mænd paa Perronen, og midt blandt dem Härmäkongen selv, et Hoved højere end alle de andre. Det var lutter bekendte Ansigter, og alle saa de venligt paa hende. Hun ventede, at de vilde komme og hjælpe hende, for hun havde en tung Oppakning, bl. a. en Pakke med halvtreds Ny Testamenter, men ingen rørte sig, de hilste ikke engang.

Mathilda stillede sine Rejsesager paa Sneen, gik frem til Isotalon Antti med udstrakt Haand og raabte glad: „Goddag, Husbond!“

„Goddag, Goddag!“ svarede Isotalo og greb hendes Haand med begge sine. „Velkommen til Ala-Härmä!“

I det samme fløj alle de andre Mænds Huer af.

„Men, kære Venner,“ sagde hun, „kendte I mig ikke igen?“

„Det var efter min Ordre, at ingen hilste eller kom og hjalp Dem,“ svarede Isotalo. „Jeg tænkte, at det maaske kunde være ubehageligt for Dem, hvis man fra Toget havde set, at De kendte os alle, men det lader ikke til, at De skammer Dem over gamle Venner.“

Snart drog de afsted i Isotalos ventende Kirkeslæde, og alle de øvrige Mænd skyndte sig ad Genveje til Isotalo Gaard, hvor det blev besluttet, at Mathilda Wrede skulde holde Bibelforklaring. Husbon-

den havde sendt Bud ud over hele Egnen, baade til Yli-Härmä og Ala-Härmä, at Mathilda Wrede skulde gæste hans Hjem.

Da Slæden kørte frem for Trappen paa Isotalo Gaard, skyndte en ung Mand sig hen imod dem. Husbonden kastede Tømmerne til ham med en kort Befaling om at tage sig af Hesten.

Mathilda genkendte i ham Gaardens yngre Søn, som var kommet hjem fra Sørnæs Fængsel. En ældre Søn var død af Brystsige, som han havde paadraget sig paa Kakola.

„Goddag! Er De allerede hjemme?“ udbrød hun.

Manden tillæmpede Lærdommen fra Fængslet og hilste med militær Holdning: „Gud bevare Hr. Frøken!“

Med største Velvilje blev hun paa Trappen modtaget af Værtinden og derpaa budt ind i Stuen.

Lidt efter lidt ankom den ene efter den anden af de Mænd, som havde været ved Stationen, og flere ventedes. Det var ikke blot bekendte fra Fængslet, som skulde komme, men ogsaa deres Slægtninge og Naboer. Isotalon Antti formodede, at Kirken vilde staa tom den Dag.

Snart var hele Skaren af Mathilda Wredes Venner samlet, blandt dem var der en, som bare græd og lo af Glæde.

Der blev budt Kaffe rundt. Mathilda maatte som Hædersgæst drikke flere Kopper af den rygende Drik, mens de øvrige med rørende Venlighed saa til.

Hun fortalte nyt fra Kakola, Sørnæs og Villmanstrand og alt, hvad hun vidste fra Sibirien. Alle havde de noget at spørge om, undtagen den

ovenfor nævnte Mand, som bare smaalø, mens Taarerne trillede. Tilsidst vendte Mathilda sig til ham og spurgte, om der ikke var noget, han vilde vide.

„Nej,“ svarede han. „Jeg er nu saadan, at jeg ikke kan tale, hvis jeg ikke maa ryge, men maaske faar jeg Lov at tage Piben frem?“

Det fik han Lov til, og dette opfattede alle som en Tilladelse til at tænde deres Piber. Stuen fyldtes med Røg, til stor Plage for Mathilda, som ikke nænnede at sige, hvor hun led ved den kvalmende Luft. Det var derfor en stor Befrielse for hende, da Husfaderen sluttelig raabte: „Nu skal hun spise og være i Fred.“

Efter Middagen blev der holdt Bibelforklaring under stor Tilslutning, hvorpaa Folk efter spredtes.

Allerede Klokken syv om Aftenen blev der sagt „god Nat“, og Mathilda blev indbudt til at sove i det lille Værelse indenfor Storstuen, hvor mangt og meget uhyggeligt var hændt, efter hvad man havde fortalt hende. Trods den rigelige Middag fik hun som Nattedrik en Kande med Fløde.

Isotalo Gaard laa ved den store Landevej, og Slagsmaal var ret almindelig saavel Lørdag som Søndag Aften. Det begyndte at føles ubehageligt, thi udenfor lød høje Røster.

Lidt efter lød en vældig, befalende Stemme: „Stille, Drenge!“ Det var Isotalon Antti, som paabød Stilhed.

Underlig til Mode lagde hun sig til Hvile. Hvad havde ikke Væggene i dette Værelse alt været Vidne til! Rundt om blev der mere og mere stille. Pludselig hørte hun noget tungt blive lagt foran Døren. Hvad

betød det? Hvad fandtes der vel paa den anden Side af Døren?

„I Fred baade lægger jeg mig ned og sover ind, thi du alene, Herre, lader mig bo i Tryghed,“ var Mathildas sidste Tanke, før hun faldt i Søvn.

Ved Firetiden om Morgenens begyndte man at røre paa sig i Huset. Mathilda stod ogsaa op. Kort efter kom Værten ind med Kaffe — en Hæder, som man i Østerbotten viser en æret Gæst. Han spurgte, hvordan hun havde sovet, og fortalte, at han for at hædre hende havde ligget hele Natten udenfor hendes Dør.

Det var Härmäkongens Tegn paa Ærbødighed mod hans gamle Landshøvdings Datter, der nu var blevet Fangernes Ven.

Efter Frokost fandt Afrejsen Sted. Isotalon Antti havde ikke bestilt nogen Hest til sin Gæst, skønt Mathilda havde bedt ham derom. Selv vilde han køre hende den lange Vej til Yli-Härmä Præstegaard.

I den lille Kirkeslæde uden Rygstød, fyldt med Hø, sad de Side om Side. Det gik afsted i svimlende Fart, trods det daarlige Føre, henad den ujævne, bugtede Landevej. Det var et helt Kunststykke at holde Balance, navnlig da Mathilda var klædt i en Rejsepels uden Ærmer.

Isotalo saa paa sin Gæst og opfattede Situationen:

„Jeg er allerede en gammel Mand,“ sagde han, „næsten jævnaldrende med Dres Fader. Jeg har villet ordne alt saa godt som muligt for Dem, men jeg ser, at De alligevel sidder ubekvemt. Nu strækker jeg min venstre Arm ud, saa skal De støtte Dem mod den!“

Hun afslog taknemmelig hans Tilbud, men det

endte dog med, at hun lænede sig mod hans udstrakte Arm, mens Isotalo forsikrede, at han godt havde Kræfter til at støtte hende, hun skulde ikke være ængstelig af den Grund.

Da Slæden kørte ind paa Yli-Härmä Provstegaard, styrtede en gammel Aftægtskone, som stod i Gaarden, ind og raabte forfærdet: „Isotalon Antti er kommet til Gaarden, og han har med sig et Menneske, der er lige saa lang som han selv!“

Præsten kom dem i Møde og bød sine Gæster velkommen. Da de havde faaet Kaffe, ønskede Isotalo at se Dydrene i Stalden. Blandt andet var der et Kuld smaa Grise af den i Østerbotten usædvanlige Yorkshire-Race. Isotalo forhørte sig om Prisen paa Grisene og syntes, at tyve Mark var alt for meget, da de bare var 10 Uger gamle.

Nu fik Mathilda en Idé. Hun besluttede at forære sin Vært en Gris til Tak for hans Gæstfrihed, og dermed var Isotalo meget tilfreds. Men et Par Uger senere stødte Grisen sin Fod, og Isotalo tog den og kerte tilbage til Præstegaarden, hvor han byttede den mod en anden, og ingen vovede at indvende noget derimod.

Fra Provstegaarden rejste Mathilda Wrede videre til sine Venner i Yli-Härmä. Men paa Hjemvejen var de blevet enige om, at hun skulde mødes med nogle Fangers Familjer paa Isotalo Gaard.

Ved Afskeden overrakte Mathilda Isotalo en stor Pengeseddel og bad ham veksle den i Fem- og Timarkssedler, til hun kom tilbage. Han saa forbavset ud og spurgte hende, hvorfor hun vilde overlade ham Pengene, og hun svarede, at hun mente, de var bedst

gemt i hans Varetægt, thi hvor let kunde de ikke mistes paa Rejsen, hvis hun bar dem paa sig.

„Härmäkongen“ svigtede heller ikke sin Vens Tilid. Da Mathilda vendte tilbage til Isotalo Gaard, var Seddelen vekslet, og mange Hustruer og Børn fik den Dag Hilsen fra deres Mænd og Fædre samt Hjælp i aandelig saa vel som timelig Henseende.

Det følgende Aar besøgte Mathilda atter Isotalon Anttis Hjem.

Det var en glødende hed Sommerdag. Mange Folk havde samlet sig i den lumre Stue for at hilse paa hende og for at faa Raad og Hjælp i deres forskellige Vanskeligheder.

Husbonden, som saa, hvordan hans Gæst led af Varmen, foreslog, at hun skulde forfriske sig med et Bad i Aaen, som løb forbi udenfor.

Mathilda saa gennem Vinduerne, at Mennesker gik frem og tilbage paa den skovløse Strand, hvor der intet Badehus var, og hun afslog med Tak hans venlige Tilbud.

Isotalo opfattede som sædvanlig øjeblikkelig Situationen. „Gaa bare!“ sagde han. „Jeg skal komme og holde Vagt, mens De bader, saa ingen skal forstyrre Dem!“

Mathilda takkede ham for hans Omtanke, men foretrak dog at blive i Huset sammen med Folkene.

Endnu et Par Gange besøgte Mathilda Wrede Isotalo Gaard, og mange alvorlige indgaaende Samtaler havde hun med denne tidligere saa frygtede Mand, der stadig fik større og større Fortrolighed til hende. Disse Samtaler var dog af en saa inderlig

og privat Karakter, at de desværre ikke kan gengives her.

I en Række Aar korresponderede Mathilda Wrede og Härmäkongen med hinanden.

I Vinteren 1921 traf Mathilda en gammel Frøken paa „Sygehjemmet“ i Helsingfors.

„Jeg kender nok Frøkenen,“ sagde hun. „Den første Gang De rejste til Isotalo i Härmä, var jeg i en lille Købmandsbod der paa Egnen og saa Dem køre forbi med ham. Da undrede jeg mig over, at Frøkenen vilde og turde køre med Isotalon Antti og være i hans Hjem, hvor der var hændt saa meget uhyggeligt. Frøkenen ved jo nok, at før han døde, var han en troende Mand og agtet af alle dem, der kendte ham, og alle tilskrev Dem den store Forandrings, der var foregaaet med ham.“

Ødemarksture.

Paa en af sine Vandringer i Ødemarken kom Mathilda Wrede til en forfalden Hytte. Den laa godt mellem Gran og Birk oppe paa en Bakke, som faldt brat ned mod en Indsø.

Nedenfor ved Stranden legede der nogle blege, halvnøgne Børn i en Baad.

Mathilda gik hen til Huset. Døren var lukket. Hun bankede paa, men ingen lukkede op. Saa gik hun ned til Stranden og hilste paa Børnene.

Der var flere Søskende. Den ældste, en lille, mager Pige, bar paa sin toaarige Broder, der paa en eller anden mærkværdig Maade var kommet ind i en Kulmile og havde brændt sine Fødder slemt. De var derfor omviklet med Klude. En af de andre havde Kirtelsyge. Hans Hoved var fuldt af blodige Saar, og Masser af Fluer angreb ham. Drengen storgræd hele Tiden og kradsede sit stakkels Hoved.

Mathilda spurgte, hvis Børn de var. De fortalte, at deres Forældre var ude at bjerge Hø paa en Gaard, som laa temmelig langt borte, og de vidste ikke engang, om de kunde naa hjem til Natten. Hele Dagen havde de smaa været alene hjemme.

Maalet for Mathildas Vandring denne Dag var netop den Gaard, hvor deres Forældre arbejdede.

Vejen dertil gik gennem en stor Mose. Det havde regnet, og Træstammerne, som dannede Vejbanen, var glatte og svære at gaa paa.

Før hun gav sig ud paa Vandringen, havde man sagt til hende: „Naar De kommer til Mosen, saa ser De paa venstre Haand ligesom en lille Holm bevokset med Elmetræer. Der har man undertiden set en stor Hunbjørn med sin et Aars gamle Unge. Man behøver ikke at være bange, for os bekendt har den ikke overfaldet Mennesker, men gaa stille og raab ikke! For saa kunde den gamle blive ond. Bjørnen holder sig nær til Mosen for Multebærrenes Skyld.“

Det forekom Mathilda lidt ubehageligt, men tillige spændende og interessant muligvis at faa to Bjørne at se i fuld Frihed.

Hendes Ledsager, en tidligere Fange, som bar hendes Sager, gik foran. Mathilda fulgte efter ham med en lille Birkebarksrandsel paa Ryggen.

Da de nærmede sig Elmeholmen, gav det et Sæt i Mathilda, for hun saa virkelig noget sort og brunt, som rørte sig. „Naturligvis er det Bjørne!“ tænkte hun. Lige i det samme hørtes en vældig Buldren mellem Buskene, og hendes Hjerte stod næsten stille. „Nu, nu kommer de!“ Men i Stedet for de to Bjørne var det syv Tjurer, som hævede sig fra Jorden. For de fik Luft under Vingerne til deres Flugt, frembragte de den stærke Lyd i Ødemarkens Stilhed.

En Følelse af Befrielse, men ogsaa af Skuffelse var det at blive skræmt af Tjurer i Stedet for af Bjørne.

Mathilda Wrede naaede frem til Gaarden, netop da Dagens Arbejde var sluttet, og Folkene samledes

i Huset til Aftensmad. Hun foreslog da, at de syge Børns Moder den følgende Morgen skulde køre den lange Vej til Sognets Sygehus. Hun skulde faa Hest fra Gaarden, og Mathilda Wrede lovede at udrede Omkostningerne. Moderen var overstrømmende lykkelig.

Mathilda lagde sig til Hvile om Aftenen, men kom meget hurtig op igen, for Sengen var myldrende fuld af alle Slags Smaakryb. Saa slog hun sig ned i en gammel Gyngestol for at tilbringe Natten i Ro.

Pludselig hørte hun en sagte Lyd og saa en Haand, som løftede en lille Træskål gennem det aabne Vindu og stillede den i Vindueskarmen.

Hun skyndte sig til Vinduet for at se, hvad det var, og fandt Skaalen halvt fuld af de herligste modne Multebær. Gennem Vinduet saa hun en Kvinde skynde sig bort.

Det var Moderen til Børnene, som den næste Morgen skulde køres til Sygehuset, og som paa en eller anden Maade vilde vise sin Taknemmelighed, før hun fulgte med Børnene. Træt, som hun var af Dagens Arbejde, havde hun endnu sent om Aftenen væretude i Mosen for at plukke Multebær, hvis Modningstid snart var forbi.

Samme Nat kom der Bud, at to Personer den foregaaende Dag var blevet ramt af Lynet paa en Gaard dybt inde i Statsskoven. Da Mathilda alligevel ikke kunde tænke paa at sove, begav hun sig sammen med nogle andre Personer paa Vandring til Stedet, som laa nogle Kilometer borte. Først roede de i nordisk Sommerlys op ad den vidunder-

lig skønne Aa, og derpaa gik de ad Stier gennem en af Finlands herligste Statsskove.

Da de kom frem til Huset, mødte der dem et sør-geligt Syn. I Sengen laa Bondekonen maalløs og ganske uklar. Gaardens Karl, der ogsaa var blevet ramt, var allerede kommet sig noget, men Hunden, som laa paa Gulvet, var blevet dræbt.

Mathilda talte opmunrende til dem og prøvede paa at ordne det saa godt som muligt for den syge, indtil Doktoren kunde naa at komme. Ud paa Morgen-en vendte de tilbage, trætte, men taknemmelige over, at de havde kunnet opmunstre og trøste de hjem-søgte.

Den følgende Eftermiddag blev der foretaget en mislykket Rejse.

Man skulde besøge en fattig Familie, hos hvem der boede en næsten hundredaarig blind Folkevisesanger.

Vejen til deres Hytte førte gennem Mose og meget uvejsom Kratskov. Mathilda besluttede derfor at ride og lejede en Hest, som skulde være vant til den Slags Ture.

Først roede man over en Sø, og Hesten svømmede efter Baaden. Paa den anden Bred forsøgte man at anbringe noget i Retning af en Saddel paa Hesten. En gammel Sæk og Mathildas Regnfrakke blev bundet med et Tov paa dens Ryg. Hun krøb op, og Rideturen begyndte.

Ved en Gaard oppe paa Bakken spurgte hun, hvor Skovvejen gik. Folkene fortalte, at da de havde set Baaden og den svømmende Hest, havde de taget dem for Zigøjnere.

De fortsatte Rideturen, og alt gik godt, til de kom til Mosen. Men da mærkede man tydeligt, at Hesten ikke var vant til den Slags Ødemarksture, for den kunde ikke gaa paa de udlagte Stammer, men prøvede i sin Angst at springe og komme videre paa den fugtige Grund. Da vedgik Drengen, at Hesten nylig var blevet købt, og rimeligvis aldrig før var gaaet gennem Mose.

Mathilda indsaa til sin store Skuffelse, at hun maatte vende om, for træt og syg som hun nu var, kunde hun ikke vandre den lange Vej frem til Folkevisesangerens fattige Hjem.

En anden Sommer var Mathilda Wrede atter oppe i Ødemarkerne ved den russiske Grænse.

Hun var taget ind paa en Gaard ved Paanajärvi-Søen, og en Dag besluttede hun at følge sin Længsel og vandre ensom med sin Gud ud i den uendelige Skov.

Hun fortalte sine Værtsfolk, i hvilken Retning hun havde i Sinde at gaa, og da hun havde spist en god Frokost, begav hun sig paa Vej. Til Rejsekost havde hun et Stykke Brød, en Citron og en Plade Chokolade.

Hun vilde søge at naa frem til Mäntyjoki Aa og følge den, til den faldt ud i Paanajärvi, og om Aftenen vende tilbage langs Bredden af denne Sø.

Det var tidlig om Morgen. Skoven var tavs, ingen Fugl kvidrede, næppe et Blad bevægedes af Vinden.

Saadan vandrede hun, betaget af Ensomheden i den uendelige Vildmark og følte sig samtidig fuld-

kommen fri og fuldkommen afhængig af sin himmelske Fader.

Efter at have vandret en Timestid mærkede hun, at hun var gaaet vild. Det var en ny Oplevelse.

Pludselig hørte hun Lyden af Skridt. Hun vendte at møde Skovarbejdere, men istedetfor viste der sig et skræmmende hæsligt, vildt Dyr. Det var en ensom Renhjort, som nu i Fældetiden var dækket af store, løse Haartjavser. Desuden var den fuld af Udslet og omsværmet af talløse Fluer.

Hun blev forskrækket, for hun havde hørt, at saadanne Rensdyr ofte er ondsindede. Men da de en Stund havde betragtet hinanden, fortsatte de hver sin Vej i forskellig Retning.

Endelig kom hun frem til Aaen, fulgte dens Løb, beundrede Fossen og vendte om Aftenen hjem efter at have taget et forfriskende Bad i Paanajärvis kolde, klare Vand.

Værtinden kom hende i Møde: „Jeg tænkte netop paa at gaa ud og møde Dem, jeg vidste jo, hvilken Vej De kom. Jeg var noget bekymret, thi De er mig kærere end min egen Søster.“

Senere fortalte hun, at der til Gaarden var kommet omkring tredive Mand, som var indkvarteret i Lo og Lade. Den næste Dag skulde der komme en Landmaaler og give dem deres Ordrer, thi der skulde foretages en Deling af Skoven.

Det blev saa besluttet, at alle skulde samles i den store Stue, og Mathilda Wrede skulde holde en Belforklaring for dem.

Mathilda tog Plads ved Siden af den døve, ældgammle Husmoder for Bordenden, med Biblen opslaaet

foran sig. Hun læste: „Saadan elskede Gud Verden, at han gav sin enbaarne Søn.“ Hun fortalte, at netop dette Bibelord i Aaret 1883 havde aabnet hendes Sjæls Øjne: „Det, som jeg selv har set og hørt, det forkynner jeg eder.“

Alle Folkene lyttede andægtig. Pludselig lagde den gamle Husmoder sin magre Haand paa Mathildas Arm og sagde med høj Røst: „Du er jo fra Helsingfors?“

„Ja,“ svarede Mathilda ganske naturlig og vedblev at tale til Folkene.

„Det er vel en meget stor By?“ fortsatte den gamle sin egen Tankegang.

„Ja, Helsingfors er stor, men nu taler vi om endnu større Ting. Vil min rare Værtinde ikke forsøge at høre paa?“

Og hun forsøgte.

Alle disse Mennesker modtog begærlig Budskabet om Guds Kærlighed, og Mathilda var lykkelig over at faa Lov at udsaa Livets Ord paa dette afsidesliggende Sted.

Herfra drog Mathilda videre med Baad østpaa til det mægtige Kivakkakoski-Vandfald, hvorfra hun fortsatte Rejsen til nogle Gaarde længere inde i det russiske Karelen.

Der blev hun og hendes Rorkarle modtaget med ejendommelig gammeldags Gæstfrihed, men det var svært at forstaa det underlige Sprog, de talte.

Paa Hjemvejen stod hun i timevis og beundrede den dybe Ødemarks storslaaede Majestæt. Kivakkakoski styrtede sig med sine tre Arme vildt og hen-

synsløst frem, og ved Siden af løftede Patunabjerget sig højt mod Sky.

Betaget stod Mathilda Wrede overfor disse Øde-markens Jætter. I Klippen saa hun høj, stærk, fred-fyldt Tavshed virkeligjort, i Fossen rastløs, evig spørgende Virksomhed.

Blandt Folk paa Egnen gik der det Sagn, at Fjel-det havde sin Aand, og Fossen sin. Fjeldets Aand var en ren, utilnærmelig Kvinde; i Fossen boede den stærke, stormende Kærlighed, hvormed hun var el-sket.

Møjsommeligt var det for Mathilda at stige op til Bjergets Top, men da hun først var deroppe, følte hun sig ligesom løftet af Urtidens Klippe nærmere mod „Urtidens Gud“.

Nogle Dage senere finder vi hende en Aften i en Baad paa Tavajärvi-Søen, roet af en Kvinde, som skulde vise hende Vejen op til Nuorunen for at be-undre Solopgangen.

Ved Skrænten laa der nogle forfaldne Bygninger, og Konen fortalte, at der for treds eller halvfjerd-sindstyve Aar siden havde boet nogle fint dannede russiske Lærde, deriblandt en fremragende Læge, som var blevet forvist dertil af Kejseren paa Grund af sine politiske Meninger. Gamle Folk kunde fortælle meget om disse fremmede.

Under Vandringen op gennem Skoven hændte det et Par Gange, at Føreren, som rimeligvis vilde sætte den fremmedes Mod paa Prøve, skyndte sig saa hurtig fremad, at det var umuligt at følge hende.

„Da var det næsten uhyggeligt at gaa der alene om Natten,“ fortalte Mathilda.

Alt gik dog godt, og Solopgangen fra Nuorunens Top var vidunderlig.

Nu kom der en underlig Uro over Mathilda Wrede, en uimodstaaelig Drift til at skynde sig til Kuusamo Kirkeby. Hun vidste ikke, om hun havde set et Syn eller drømt en Drøm; men at en betydningsfuld Meddelelse skulde naa hende der, det var hun sikker paa.

Og ganske rigtig. Da hun efter svære Strabadser og en Rotur i Storm over Kuusamo Sø naaede Kirkebyen, ventede der hende et Brev med Underretning om, at hendes Svoger, den juridiske Professor R. A. Wrede var blevet bortført af russiske Gendarmer og Detektiver til Petrograd. Hvad han anklagedes for, og hvorhen han derefter skulde føres, var endnu skjult i Mørke.

Denne Underretning greb hende stærkt.

Den følgende Søndag var det hendes Søsters og Svogers Sølvbryllupsdag, og det havde været Hensigten, at deres eneste Datters Bryllup skulde fejres samtidig.

Skønt Mathilda var meget træt efter alle sine anstrengende Ture, besluttede hun dog efter en kort Hvile at begive sig til Uleåborg for derfra med Toget at naa Helsingfors og her faa hele Sandheden at vide.

Hun spiste et solidt Maaltid Mad, lagde sig saa til Hvile, stod op Klokken to om Morgen, drak noget stærk Kaffe, og Klokken tre sad hun i Skyds-kærren paa Vej til Uleåborg.

Paa hele denne Tur hviledes hun kun et Par Timer paa et Gæstgiveri.

Da Mathilda Wrede kom til Uleåborg, var Toget til Helsingfors gaaet for en Time siden. Der fik hun at vide, at Baron Wrede var blevet forvist til Reval.

Mathilda Wrede, som altid plejede at være bange for Fester og søge at undgaa dem, besluttede nu at gøre sit yderste for at lykønske sin ædle Svoger, som skulde fejre denne Højtidsdag i Ensomhed og Landsforvisning.

Og hun kom virkelig til Reval paa selve Sølvbryllupsdagen.

Efter megen Spørgen og Leden ringede hun tilsidst paa Døren til sin Svogers tilfældige Hjem, og med Glæde saa hun, at Døren aabnedes af hendes Søster, som tidligere paa Dagen var ankommet til Byen.

„Mathilda, du er jo i Lappland!“ udbrød hun overrasket.

„Det var jeg for fire Dage siden, men nu er jeg her for at fejre Sølvbrylluppet med jer.“

Stor var Glæden over det uventede Besøg, og nu fik Mathilda Lejlighed til at bringe en Tak fra Folket i det høje Nord til sin Svoger, Finlands Loves Vogter.

Tanker.

En Dag kom Mathilda Wrede til Sygeafdelingen paa Kakola. I et Værelse laa der syv syge, forpinte Mænd. En Bølge af trykket Stemning slog hende straks i Møde, da hun aabnede Døren, og hun raabte til Gud om Hjælp til at lede disse ulykkelige Mennesker rigtigt.

Hun tog Plads paa en Stol midt i Værelset og sagde: „Kære Venner! Ved I af, at hver eneste af os kan hjælpe Verden et lille Skridt fremad, om vi vil!“

Mændene saa forbavsede og tvivlende ud.

„Det er aldeles sikkert,“ fortsatte hun. „Vi hjælper Verden fremad med vore gode, lyse Tanker, ligesom vi driver den tilbage ved de stygge og mørke. Ser I, Venner, vi udsender jo hele Tiden forskellige Slags Tanker. De laveste, det er Hadets, Hævnens og Bitterhedens Tanker. Hvis alle I, som ligger her, f. Eks. ruger over saadan noget som: „Den Opsynsmand er en hjerteløs Fyr.“ — „Direktøren er et uretfærdigt Menneske“ o. s. v., saa kan det være sandt, men uvenlige og mørke er de Tanker ihvertfald. Paa den Maade udspinder vi et Net af Had og Bitterhed til Snare for os selv og for andre.“

Flere af Mændene havde sat sig op i Sengen og lyttede overrasket og opmærksomt.

Mathilda fortsatte: „Naar I tænker paa jeres Hjem, paa jeres Hustruer og Børn, gaar Tankerne højere. Saa udspinder de et Net af Venlighed og Kærlighed. Hvis vi saa alle har venlige Tanker, saa kommer der en god og varm Stemning herinde, og den standser ikke her, men spredes sig længere ud. Disse Tanker gaar ud som Bølger og naar maaske til vore kære som et Kærtegn.“

Men der er ogsaa Tanker, som stiger endnu højere op, de som strækker sig lige op til den levende Gud og Evighedsverdenen.

Vor Sjæl kan hæve sig over alt lavt, ja over alt højt lige op til det højeste. Det har jeg selv erfaret. Jeg er som en Wrede født Østerbottning, og mine Følelser er heftige og stærke. Jeg har kæmpet med disse stygge, bitre Tanker, som vi har talt om. Jeg ved, at jeg med dem har skadet andre, men først og fremmest min egen Sjæl, og Guds Aand er blevet bedrøvet. Men jeg kan ogsaa udsende kærlighedsfulde, varme Tanker, og en Bølge af Varme har ofte mødt mig fra dem, mine Tanker drejede sig om.“

„Ja,“ indskød en af Mændene, „det har jeg følt, og mange af de andre her. I Gaar f. Eks., da Toget ved Middagstid kom ind til Byen, hørte vi gennem det aabne Vindu Lokomotivets Fløjten. I vore Øren lød det som: „Mathilda Wrede kommer! Mathilda Wrede kommer! og De kom jo virkelig med det Tog!“

„Ja, saadan er det,“ svarede Mathilda, „men jeg har ogsaa erfaret, at Tankerne kan flyve lige op til mit Livs Gud, og jeg ved, vi kan komme i levende Forbindelse med vor store Fader. Og hvis vi saa bliver i Livsforbindelse med Ham, lyder Ham og

spreder Hans Kærlighed i Verden, saa hører vi til dem, som hjælper Verden fremad paa Lysets, Godhedens og Fredens Vej.“

Mathilda Wrede tav. Hver eneste af de syge havde sat sig op i Sengen, og Tørst efter noget højt og godt stod at læse i deres udtærede og hærgede Træk.

Hun rejste sig: „Gud velsigne eder nu hver og en, og gid Han maa faa Lov at styre eders Tanker!“ Hun trykkede deres Hænder til Afsked og gik.

Saa kom hun til Celleafdelingen og gik ind til en Fange, som sad med Hovedet skjult i sine Hænder.

Han var en af disse Ødemarkens Børn, som havde levet sit ensomme Liv i Naturens storstaaede Stilhed. Ved et Bryllup der oppe Nord paa havde man budt ham Brændevin, og under Indflydelse af Rusen var han blevet Aarsag til et andet Menneskes Død.

Nu var han Fange. Fortvivlelsens Angst havde grebet hans Sind — han følte sig som den usleste af alle.

Denne Mand var nyankommet, og Mathilda kendte endnu ikke hans tidligere Liv. Hun hilste venligt paa ham. Han saa paa hende med den ensommes forundrede, næsten afvisende Blik.

Hun følte øjeblikkelig, at denne Mand, ligesom Ødemarksfolket i Almindelighed sjælden havde fundet Forstaaelse for sine Glæder eller Sorger, og at han aldrig havde fattet sin Stilling som et Evigheds-væsen.

Hendes Sjæl strakte sig op mod Finfølelsens og Kærlighedens Gud med Bøn om Hjælp til at kunne

lede denne ensomme Sjæl. Saa vendte hun sig til ham og spurgte:

„Hvorfra er De?“

„Fra det sydlige Lapland,“ og han nævnte Navnet paa en overordentlig øde og fattig Egn, hvor Mathilda havde færdedes nogle Somre tidligere.

„Hvor De dog maa have fine Tanker!“ sagde hun.

Intet Svar, kun et langt, spørgende, sky Blik.

Mathilda vedblev: „Jeg har selv været der, hvor De har hjemme, og hele Naturen der vækker fine Tanker, og den, som har levet hele sit Liv paa et saadant Sted, synes jeg, bedre end andre burde kunne fatte, hvordan Gud er.“

Da stønnede Manden og sagde i haabløs Angst:

„Jeg er en Manddraber.“

Mathildas Strube snøredes sammen af den dybeste Medfølelse med denne Lidelse, men hun fuldførte sin Tankegang:

„Jeg kan forstaa, at den, som ser over Tana-järvi med det krystalklare Vand, hvor man trods Dybden kan se Bundens, ofte føler en famlende Længsel efter Renhed, stor og dyb Renhed. Og jeg forstaaer, at den, som har vandret gennem den alvorlige, tavse Skov, og gaaet op ad S.tunturi og K.vaara og set Midnatssolen og det store, vidunderlige Lys, hans indre Syn maa udvide sig. Dette er Evigheds-længsel efter Faderen, det er et Raab efter Gud, om man forstaaer det eller ej.“

Mathilda hørte, at Manden aandede dybt og heftigt. Hun vilde ikke engang forstyrre ham med et Blik, thi hun forstod, at denne Sjæl holdt paa at

vaagne. Hun vidste, at en saadan Kamp kæmper
Ødemarkens Søn helst uden Vidner.

Hun rakte ham Haanden og sagde:

„I Morgen kommer jeg tilbage.“

I Dagens Løb var hendes Tanker stadig hos denne
Mand, og Gang paa Gang spurgte hun sig selv:

„Hvordan skal dette udvikle sig?“

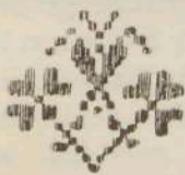
Den følgende Morgen, da hun traadte ind i hans
Celle, skyndte han sig imod hende med udstrakte
Hænder og udbrød:

„Er De en Profet?“

„Hvad mener De?“

„Jeg har aldrig forstaet, at jeg plejede at tænke,
aldrig vidst, hvor jeg længtes. Men i Gaar, da De
talte om Søen og om Fjeldet, da beskrev De mig.
Hvor kunde De vide, at jeg virkelig længtes efter
Gud?“

De talte og kæmpede og bad, og Lyset gik op for
hans Sjæl.

,Mathilda — alles Ven*).

En Dag ringede det paa hos Mathilda Wrede, og Ind traadte en høj, mager Mand, hvis hele Ansigt lyste af Glæde. Det var en gammel Bekendt, som hun første Gang havde truffet i 1890 i Varetagtsfængslet.

Dengang var hendes Gud efter en ejendommelig Samtale mellem dem ogsaa blevet hans Gud. Hele den lange Tid paa Kakola havde han ogsaa forsøgt at leve for Guds Aasyn.

Mathilda spurgte, hvorfor han var kommet, og hvad der var Anledning til hans Besøg i Helsingfors.

Han var kommet til at længes saa forfærdelig efter Frøken Wrede, derfor havde han foretaget den lange Rejse lige fra Nordre Savolax. Som Grund til Rejsen havde han til dem derhjemme opgivet, at han skulde sælge Smør, men han havde kun to Kilo med sig.

Mathilda følte sig rørt og taknemmelig, trakterede ham paa det bedste og viste ham til Slut en lille poleret, mørkegraa Sten, som indtog Hæderspladsen

*) Saadan begyndte et Brev, som i høj Grad glædede Modtagerinden. Inden i Brevet stod bl. a.: »Hvis Mathilda Wrede er rask, saa kan hun hjælpe Gud med at hjælpe Mennesker.«

paa Kakkelovnshylden. Hun spurgte, om han kunde genkende sin Model til hendes Gravsten, som han for længe siden paa Kakola havde lovet at hugge til hendes Gravsted.

Derefter satte de sig ned igen, og Manden fortalte om alt, hvad der var hændt, siden de mødtes, om sin sindssyge Broder og om Forholdene paa Egnen derhjemme.

Da han endelig tog Afsked, takkede Mathilda ham for hans Trofasthed og den store Venlighed at rejse den lange Vej for hendes Skyld og bad, om hun idet mindste maatte betale Jernbanebilletten for i nogen Grad at gengælde den store Glæde, han havde beredt hende.

Mandens Blik og Ansigtsudtryk viste saa vel som hans Svar, at han slet ikke syntes om Tilbudet.

„De skulde give mig Penge! Det er mig, som burde hente alt, hvad jeg ejer og har, og give Dem!“

I det samme ringede Telefonen.

„Hvem der?“

„Det er L.“

„Hvilken L.? Jeg kender mange af det Navn.“

„De kender mig nok.“

„Det er vel ikke den L., som bedrog mig med Støvlerne?“

Intet Svar.

„Naa, velkommen i alle Fald, hvem De nu end er! Er De den L., som bedrog mig, skal De først faa Skænd; er De en anden, saa er De bare velkommen.“

Denne Mand var Skomager, og Mathilda havde engang givet ham et Par Støvler, der skulde lappes,

og desuden laant ham nogle Penge, men hverken Støvler eller Penge var leveret tilbage.

Senere paa Dagen kom der en Herre i et vigtigt Ærinde. Før han havde naaet at tage Overfrakken af i Entreen, traadte L. ind.

„Saa er det jo den L., som skal have Skænd!“ sagde Mathilda og hilste paa ham. Nu er det to Aar siden, De bedrog mig, og De har ikke vist Dem siden. Sæt Dem nu der og vent, til jeg bliver fri!“

— Hun stillede en Stol frem til ham ved Vinduet og gav ham et godt Tidsskrift at læse i. „Jeg er nødt til at tale med denne Herre et Kvarterstid, senere skal vi to tales ved.“ Og saa forlod hun ham.

„Aldrig i mit Liv har jeg oplevet en saadan Modtagelse. Bare underligt, at han ikke svarede igen! Tror De virkelig, at den Fyr bliver siddende pænt der og venter paa sine Skænd?“

„Jeg skulde kende mine Drenge daarligt, om han gaar bort. Naturligvis venter han, til jeg er færdig,“ svarede hun.

Da Samtalen var til Ende, og Mathilda fulgte sin Gæst til Dørs, sad Manden der ganske rigtig endnu.

Mathilda var glad og stolt. „Nu kan jeg se, at De er blevet et andet Menneske, end De var for to Aar siden. Ydmyg og taalmodig har De siddet her og ventet, skønt jeg lovede at skænde paa Dem. Hvor slemt De end handlede mod mig, da vi sidst mødtes, saa er alt nu tilgivet, og nu taler vi ikke mere derom. Kom nu ind, saa skal vi holde Kaffegilde.“

De satte sig ned, og Manden fortalte, at han

havde været i Fængsel den største Del af Tiden, siden de sidst mødtes.

Da de skiltes, rakte Mathilda ham et Par Sko og sagde: „Vær saa rar og forsaal disse her til mig, men husk paa, Tirsdag Morgen skal De være her igen!“

Den bestemte Dag kom L. med Skoene pænt og ordentligt repareret.

„Tak skal De have,“ sagde Mathilda. „Er det Meningen, at jeg skal betale dem?“

„Ja, det er nok Meningen.“

„Men naar tænker De da paa at betale Deres Gæld?“

„Naar bare Forretningen gaar lidt bedre,“ svarede Manden.

Han fik sin Betaling, tog Afsked og gik.

Tjenestepigen kom skyndsomt ind og sagde:

„Der er en fin Frue, som kom op ad Køkken-trappen, og som straks vil tale med Frøkenen.“

Da Mathilda kom ud i Køkkenet, saa hun en meget elegant klædt Dame, som rakte begge sine Hænder frem og sagde:

„Jeg er saa fortvivlet. Hjælp mig! Jeg maa nødvendigvis faa Lov at tale med Dem. Jeg har kun en halv Time, og jeg løb op ad Køkkentrappen for at komme ubemærket.“

Hun havde store, dybe Sorger at fortælle, Erfaringer saa ubehagelige og bitre, at hun maatte have nogen, for hvem hun kunde udtømme hele sin Hjerte-angst. Det hele virkede yderst beklemmende paa Mathilda.

Et Par Dage senere blev der bragt et Visitkort ind til Mathilda Wrede. En Godsejer ønskede at tale med hende. Hun blev ubehagelig berørt, da hun opfattede, at det var Manden til den Dame, som havde besøgt hende nogle Dage tidligere, og hun frygtede, at der vilde blive nye Scener i hendes Hjem.

Aabenbart vidste Manden intet om, at hans Hustru allerede havde betroet Mathilda sine Lidelser. Han begyndte at fortælle og farvede det helt og holdent til Skade for Hustruen. Hun havde alle Slags Fejl og Mangler, og han ventede at faa Medfølelse, Trøst og Raad.

Mathilda Wrede havde nogen Tid forud hørt et og andet mindre hæderligt om denne Mand.

Da han afsluttede Beskrivelsen af alle sin Hustrus Fejl, sagde han:

„Er hun ikke frygtelig?“

„Jo, det lader hun til at være,“ lød Svaret, „men meget maa tilskrives den Ulykke, at hun har Dem til Mand. Af alt, hvad jeg tidligere har hørt om Dem, og af den Maade, hvorpaa De har fortalt mig om Deres egen Hustru, for ikke at tale om de Ord, De har anvendt, staar det mig klart, at De er en ualmindelig daarlig Mand.“

Han blegnede og stirrede paa hende.

„Det gør mig ondt, at jeg er nødt til at udtales disse haarde, stærke Sandheder, men, min Herre, prøv i Dag at se ind i Deres eget Hjerte! Gør det modigt og grundigt! De kommer til at opdage forfærdelige Ting, og jeg haaber, at Angsten over De-

res egen Daarlighed skal vække Længsel efter nyt
Liv — Længsel efter Gud!“

Tavs og stille bukkede Gæsten uden at sige et
Ord for Mathilda Wrede, og aldrig senere mødtes
deres Veje.

Mathilda Wrede var alene hjemme, saa hørte hun
Bulden udenfor Døren og aabnede. I samme Øje-
blick styrtede en kaempemæssig Karl med det mest ky-
niske og ondskabsfulde Udtryk ind i Entreen. En an-
den Mand med et noget mere fredsommeligt Ansigs-
udtryk stod udenfor paa Trappen.

Mathilda bevarede som sædvanlig sin Ro og
raabte:

„Kom indenfor De ogsaa og luk Døren, for det er
koldt i Dag!“

De havde begge engelske Soldater-Regnfrakker
paa, hvoraf hun drog den Slutning, at de kom lige
fra Murman — det var i Efteraaret 1919 — og hun
udbrød uvilkaarlig:

„Naa, nu kan jeg høre Nyheder fra Rusland.“

De to Mænd saa forbavsede og afvæbnede ud, men
svarede intet.

„Kom ind i Stuen og sæt Dem ned!“ sagde hun.
„Først skal De fortælle mig alt, hvad De ved fra
Rusland, og saa vil jeg bagefter høre Deres Ærinde.“

Tavse tog de Plads paa Stolen, hun bød dem.

„Er det ikke fra Murman, De er kommet?“

„Jo,“ svarede Kæmpen.

„Hvordan var det med Maden der?“

„Man fik altid nok, bare man tog selv,“ var Man-
dens Svar, mens hans Øjne lystent spejdede rundt

paa Sagerne i Værelset, og Fingrene mekanisk berørte Bøger og Smaating paa Skrivebordet.

„Vær saa rar ikke at røre ved Skrivebordet, saa kan jeg ikke finde mine Sager!“ sagde Mathilda og fortsatte derpaa: „Ved De, i Gaar stod der netop i Avisen noget om Murman. Omrent 300 røde Finner, som forsøgte at trænge sig op paa et engelsk Skib, blev skudt ned.“

Hun havde haabet, at en Streng i deres Indre muligvis vilde dirre ved Tanken paa deres finske Kammeraters Skæbne, men deri tog hun fejl.

Leende svarede han:

„Hvad rager det mig. Saadan noget er vi vant til. Det hændte hver Dag og hver Time, at Folk blev slaaet ihjel.“

Noget saa koldt, hvor hvert Spor af menneskelig Følelse lod til at være bortvisket, havde hun aldrig mødt.

Mathilda kunde ikke mindes, at hun nogensinde havde truffet sammen med denne Mand, men instinktivt udbød hun:

„Har vi ikke mødt hinanden før? Var det ikke paa Kakola?“

„Jo, men det er længe siden, og Frøkenen var bare een Gang ind hos mig.“

Hun vendte sig til den anden Mand, som hele Tiden havde siddet tavs.

„Men De har jo ogsaa været der?“

„Ja, men jeg kom først derhen, efter at det var blevet forbudt Frøkenen at besøge Fængslerne.“

Derefter kom de frem med deres Ærinde. De var i Nød og trængte til Penge.

Mathilda Wrede forstod, at det vilde være det *klogeste* at give denne Mand med det grusomme, umenneskelige Udtryk Penge, men hun indsaa, at det var det *rigtigste* at sige nej, derfor svarede hun:

„I raske Mænd maa arbejde! Der findes saa mange fattige Hjem; det lidt, jeg har at give, maa gaa til dem. Kedelig nok kan jeg ikke i Dag trakte med noget, for jeg har ingenting herhjemme.“

Og saa rakte hun dem Haanden og sagde Farvel.

Paa Vejen ud gjorde Kæmpen Tilløb til at smutte ind i et andet Værelse, men blev standset af Mathilda:

„Ikke den Vej, min kære Ven, Entrédøren er til den anden Side!“

Da Mathilda samme Dag fortalte om dette Besøg, sagde hun:

„Han havde et usædvanlig frækt Blik, men han tog ingenting med sig.“

Nogle Dage senere kom den samme Mand igen og forlangte Penge.

„Det kan jeg ikke give Dem,“ sagde hun, „men De lader til at have Snue — De skal faa et Lommetørklæde!“

Det tog han taknemmelig imod, og da de havde talt lidt sammen, gik han sin Vej.

Nogen Tid senere gik Mathilda Wrede en Morgen ud paa Vandring. Hun havde mange Ting at ordne den Dag og havde i Sinde at blive borte lige til om Aftenen. Men allerede en Time senere kom hun træt og syg tilbage.

„Jeg kan ikke forstaa, hvad dette her betyder,“

sagde hun. „Medens jeg gik paa Gaden, begyndte mit Hoved at værke saa forfaerdeligt uden nogen som helst Grund, saa jeg maatte vende om og gaa hjem. Men Gud har sikkert en Mening med dette.“

Hun gik ind paa sit Værelse, tog et Hovedpinepulver og satte sig ned for at hvile. I det samme ringede Telefonen.

Det var en Ven fra Kakola-Tiden, som var kommet med Morgentoget fra Østerbotten. Om Eftermiddagen skulde han fortsætte Rejsen til Karelen, men forinden maatte han nødvendigvis træffe Mathilda Wrede.

„Min underlige Gud!“ sagde hun hen for sig.
„Nu forstaar jeg, hvorfor du sendte mig hjem.“

Mens Mathilda ventede paa, at han skulde komme, traadte en Moder med sin døvstumme Datter ind i Værelset. Det var en gammel Bekendt, for denne Kones Søn havde siddet som Livsfange paa Kakola, og under en tærende Sygdom, som havde gjort Ende paa hans Liv, havde Mathilda faaet Lov at vise ham Vejen til Kærlighedens og Tilgivelsens Gud. Ogsaa Moderen søgte Trøst og Raad hos Sønnens bedste Støtte her paa Jorden, og et Venuskabsbaand for Livet var blevet knyttet imellem dem.

Mens de nu sad og raadslog om den døvstumme Piges Fremtid, ankom den tilrejsende Østerbottning. Mathilda blev saa glad over disse kære Gæster, at Hovedpinen gik bort af Glæde.

I Almindelighed var Mathilda meget bange for, at Personer, som ikke passede sammen, samtidig skulde besøge hende. Men hun vidste, at disse to vilde have Glæde af hinandens Selskab, for Konens afdøde Søn

og den fremmede Mand havde været samtidig paa Kakola.

Paa den Tid boede Mathilda Wrede hos den, som skriver dette, og som havde hørt meget netop om denne Mand og gerne vilde lære ham at kende personlig.

Saa blev der gjort i Stand til Kaffegilde, og hun gik ind med Bakken. Da rejste den gamle Mand sig straks op, rakte hende sin store, barkede Haand og sagde hjertelig:

„Gud velsigne Dem, som er saa god mod vor Frøken! Hun gaar omkring i Fængslerne og blandt Folket med Guds Fred, og den, som engang har truffet Mathilda Wrede, glemmer hende aldrig mere. Hun har hjulpet mig saa mange Gange. Sammen har vi kæmpet paa vore Knæ for Guds Aasyn. Men sommetider har hun ogsaa skændt paa mig, og det har jeg ogsaa vel fortjent. Gud har ogsaa hørt hendes Bønner. Nu er der allerede gaaet niogtyve Aar, hvor jeg ikke har smagt en eneste Draabe Brænde-vin, og Dag for Dag har jeg faaet Hjælp til at være et Guds Barn.“

Saa knyttede han sine Hænder, saa helt strengt paa hver enkelt og tilføjede:

„Gud bevare jer begge to, saa I aldrig maa begynde Strid med hinanden.“

Varmt og moderligt hviledede Mathildas Blik paa den gamle, mens han talte, saa strøg hun mildt med Haanden over hans Hoved og sagde:

„Hvor jeg dog holder af mine Drenge!“

Derpaa drak man Kaffe, som de tre Gæster rigtig nød.

Længe efter, at Konen og den døvstumme var gaaet, blev den gamle siddende hos Mathilda. De havde saa meget at tale om. Hans Livs Dage var maaske talt. Nu behøvede han Opmuntring og Hjælp til fortsat Vandring paa Livets Vej op mod Evighedens Verden.

Sent en Aften kom Pigen ind og sagde:

„Der staar en beruset Mand i Entreene og taler saa underligt.“

„Hvad siger han da?“

„Straks, da han kom ind, sagde han: Kan jeg komme til at tale med en af Herskabet! Saa holdt han lidt op og sagde saa: Eller helst med Mathilda Wrede! Frøkenen synes ikke mere at høre med til Herskabet!“

„Hvad Ærinde har P., siden De kommer til mig i en saadan Tilstand?“ sagde Mathilda, da hun lidt efter kom ud i Entreene og saa en af sine gamle Venner foran sig. En godmodig, men yderst stædig tidligere Fange.

„Jeg vil tale med Frøkenen,“ svarede han.

„Men jeg vil ikke tale med Dem. Gaa nu hjem og kom tilbage i Morgen, hvis De da saa er ædru.“

„Næ—æ, jeg vil tale med Frøkenen i Dag.“

„Jeg har jo sagt Dem, at jeg ikke vil tage imod Dem i Aften. Gaa nu selv, eller ogsaa overgaar der Dem den Skam, at jeg maa smide Dem ud af Døren.“

„Det tror jeg ikke,“ sagde Fyren stædig og gik et Skridt længere ind.

Da tog Mathilda den dinglende Karl i Armen,

førte ham hen til Døren og gav ham et ordentligt Skub ud af den.

Men saa skete der det, at den drukne Mand fik Overbalance og faldt. Forskrækket raabte Mathilda:
„Stødte De Dem?“

Manden rejste sig med Besvær, gned sin venstre Arm med Haanden og svarede venligt:

„Jo—o!“

Mathilda Wrede, som følte sig temmelig beroliget ved at se Manden staa paa sine Fodder igen, sagde:

„Det var kedeligt, men gaa nu hjem og velkommen igen ædru i Morgen!“

Den følgende Morgen kom han med Armen i Bind.

„Hvad betyder det?“ spurgte Mathilda forskrækket.

„Jeg kommer fra „Kiruben“.*“

„Hvorfra?“

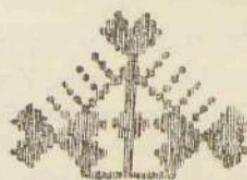
„Fra Kiruben. Der kender jeg en Doktor, og da han saa mig, saa sa' han: Har P. været oppe at slaas igen? — Næ, sa' jeg. Frøken Wrede skubbede til mig! — Hva'? sa' Doktoren. — Frøken Wrede skubbede mig ned ad Trapperne, sa' jeg. — Hvilken Frøken Wrede? — Naa, den der Mathilda! Og alle Doktorerne paa Kiruben de lo saa forfærdelig.“

Et Aarstid senere laa den samme Mand døende paa Maria Hospital, og han sendte Bud efter Mathilda Wrede. Ydmyg bad han hende tilgive sig, at

*) Kirurgisk Hospital i Helsingfors, som kaldes »Kirurgen«

han havde været saa stædig, ikke adlydt hende, at han havde drukket og sviret o. s. v.

Mathilda sad ved hans Seng, holdt ham i Haanden, og begge to var de meget bevægede. Og saadan endte hans Liv.

Karakteristiske Jernbanesamtaler.

Det var hen paa Morgenstunden. Mathilda Wrede, som var paa Rejse med Nattoget, sad ved Vinduet med sin Bibel.

Lidt efter stansede Toget ved en Station, og tre unge Piger og to unge Mænd kom farende ind og slog sig under Spøg og Passiar ned paa Sædet overfor Mathilda. Det var kønne, velklædte unge Mennesker fra de højere Samfundsklasser, som kom lige fra et Bryllup.

De lagde snart Mærke til deres Rejsekammerat, som sad og læste i Biblen. De puffede hinanden i Siden, fniste og begyndte at fortælle, hvad Præsten havde sagt ved Brylluppet, hvor komisk han var, og hvor enfoldige de Mennesker er, som endnu tror paa Biblens Historier m. m.

Mathilda saa op fra sin Bog. De tav. Saa fortsatte hun igen sin Læsning. Et Øjeblik var der stille, derefter begyndte Snakken paany i samme overlegne, spøgefulde Tone som før. Hun hostede — atter Stilhed — men lidt efter var den uværdige Ordstrøm igen i fuld Gang.

Da rejste Mathilda sig med Biblen i Haanden, rettede et alvorligt, gennemtrængende Blik paa dem og sagde:

„Mod min Vilje har jeg været nødt og tvunget til at høre paa Deres tankeløse Ytringer, skønt jeg paa forskellig Maade har søgt at standse Dem. Nu forlanger jeg til Gengæld, at alle I unge skal lytte opmærksomt til, mens jeg læser nogle Vers af denne Bog, som I nylig har haanet og gjort Nar af!“

Hun aabnede Biblen og læste:

„Se, de Dage skal komme, siger Herren, da jeg skal sende en Hunger i Landet, men ikke Hunger efter Brød og ikke Tørst efter Vand, men efter at høre Herrens Ord; og da skal de vandre fra Hav til Hav og fra Norden til Øster og løbe omkring for at høre Herrens Ord, men de skal ikke finde det. Paa den Dag skal skønne Jomfruer og unge Mænd“ — hun saa med sine alvorlige Øjne først paa de unge Piger, derefter paa Mændene og gentog: „Paa den Dag skal skønne Jomfruer og unge Mænd afmægtig bukke under for den Tørst“ — —

Der blev lydløs Stilhed blandt de unge, og Mathilda satte sig atter paa sin Plads ved Vinduet.

Lidt efter forsvandt de stille, den ene efter den anden, og slog sig ned i en anden Kupé.

Mange Aar senere var Mathilda Wrede atter paa Rejse. Det var tidlig om Morgen. Det karelske Tog skulde netop afgaa fra Viborg Station. Hele Natten havde det øsregnet, Vejret var stadig raa-koldt, og Passagererne saa trætte og uoplagede ud.

„Dette her gaar ikke,“ sagde Mathilda til sig selv. „De stakkels Mennesker maa faa noget andet at tænke paa end Vejret. Jeg skal gøre mit bedste.“

Hun gik ind i en tredje Klasses Vogn, som var

fuld af Folk — Mænd, Kvinder og Børn af forskellige Samfundslag og forskellige politiske Partier. Hun begyndte at hjælpe de rejsende med deres Bagage, berolige et lille Barn og pludre med en anden, delte Freds- og Forsoningsskrifter ud, og saaledes kom Samtal'en af sig selv ind paa Menneskehedens Livsspørgsmaal.

Flere og flere samlede sig omkring hende og lyttede opmærksomt, nogle grebne og forstaaende, andre uforstaaende, uvillige og misfornøjede.

For at samle alles Tanker om sin store Livsstræben, strakte hun pludselig Haanden frem, bredte Fingrene ud og sagde:

„Tænk jer nu, at denne Haand er Menneskeheden og hver Finger en særlig Nation. Har I nogensinde set, at Fingrene paa en Menneskehaand har forsøgt at skade hinanden? Tænk, om Tommelfingeren skulde gaa løs paa Langemand eller Lillefingeren paa Tommeltotten! Vilde da ikke hele Haanden blive ubrugelig? Akkurat saa taabeligt handler Folkeslagene, naar de fører Krig mod hinanden.

Vi maa lære at elske og agte vore Medmennesker. Vil vi virkelig følge Jesus af Nazareth, kan vi ikke dræbe eller paa anden Maade skade vore Brødre, thi Jesus Kristus kom for at frelse Sjæle, ikke for at fordærve dem.

Naar vi tænker tilbage paa denne Broderkrig, som har gaaet saa ødelæggende over vort Land, vil vi gerne fritage os selv for Ansvaret for det skete og i Stedet for søge andre, paa hvem vi bedre kan vælte hele Skylden. Men ad den Vej bliver det ikke bedre i Verden.

Hver enkelt af os maa vaagne til Klarhed om, at vi alle er skyldige. Akkurat i samme Grad, som vi giver Plads for Had, Bitterhed, Uforsonlighed og Ondskab i vore egne Hjerter, er vi Aarsag til denne forfærdelige Lidelse, som nu er kommet over Verden, og som har hærget og ødelagt saa mange lovende unge Liv. Og naar vi ser vor egen Skyld i denne store Synd, som er blevet begaet paa Jorden, og begynder vor Kamp mod Had og Hævnlyst, saa slutter vi os til den Skare, som „strider den gode Strid“ for Kærlighedens Sejr i Verden.“

En Mand rejste sig op og sagde: „Dette her er tydeligt. Nu forstaar jeg denne Sag som aldrig før.“

Samtalen blev ivrigere; flere og flere lod til at være grebne af de Sandheder, der var fremført. Efter nogle Timers Forløb rejste Mathilda sig og gik tilbage til en anden Klasses Kupé, hvor hun havde nogle Bekendte, og lidt efter sad hun atter fordybet i Samtale med to Damer om den Kristne Internationales Program.

Da hun med stor Kraft fremførte sine Fredstanke, kom en ung Officer med sikker Holdning hen til hende, bukkede og sagde:

„Maa jeg gøre Frøken Wrede et Spørgsmaal?“

„Vær saa god!“

„Er det virkelig Frøkenens Mening at forsøge at paavirke de Militære med disse Ideer?“

„Nej,“ svarede hun. „Det har virkelig aldrig været min Mening. Den Kristne Internationales og min egen Længsel gaar uendelig meget højere end som saa. Vi vil ikke paavirke *de Militære*; vort Ønske er at indvirke paa Mennesket, saa han maa forstaa, at

vi alle er Børn af samme Fader, og at vi er kommet her til Jorden for at elske og hjælpe hverandre. Naar vi har faaet dette ind i Menneskenes Bevidsthed, saa vil ingen mere blive Militære.“

Den unge før saa selvsikre Officer saa lidt skamfuld ud, gjorde Honnør og fjernede sig.

Lille Astrid og en anden Fortælling.

Mathilda Wrede gik op ad Gaden. Saa hørte hun et Raab: „Frøken! Frøken!“ som snart blev forandret til et højlydt: „Mathilda!“

Hun vendte sig om og saa en gammel Bekendt fra Kakola, som stod paa usikre Ben og holdt en stor Harmonika i Hænderne.

„Goddag! Hvad ønsker De?“

„Jeg blev saa glad, da jeg saa Frøkenen komme. Nu maa De høre mig spille Afskedssangen. Min elskede Harmonika skal jeg netop nu bringe paa Laanekontoret!“ Og han kyssede sit „Instrument“, mens Taarerne trillede ned ad hans opsvulmede Kinder.

Skønt Mathilda følte Sorg og Medlidenhed med Mandens Tilstand, kunde hun alligevel ikke lade være at le.

Han spillede to Melodier, og saa skiltes deres Veje.

Mathilda fortsatte sin lange Vandring, til hun endelig gik ind i en Gaard ved en Baggade.

Der boede en nittenaarig Pige, som nylig var blevet Moder. Barnets Fader, en tidligere Fange, havde forladt hende, og den stakkels unge Kvindes

Sorg og Fortvivlelse var stor. Hvor skulde hun vende sig hen med den lille, ensom i Verden som hun var?

Mathilda forsøgte paa alle Maader at trøste hende.

„De skal ikke tænke saa meget paa ham, som har forladt Dem,“ sagde hun. „Jeg skal tage mig af Barnet, til De bliver rask og stærk og selv kan gøre det.“

Da hun gik, var Moderen roligere, det var næsten, som om hun for en Stund havde glemt sin store Sorg og Skam.

Lille Astrid fik et rigtig godt Hjem, og Mathilda gik ofte hen og saa til hende.

Da Moderen blev rask og efter havde Kræfter til at arbejde, tog hun sin lille Pige hjem til sig igen.

En Dag — Barnet var da tre Aar — saa hun sin Moder sidde ved Vinduet og græde bittert.

„Det er fordi, vi ingen Far har.“

„Jo, Mor, vist har vi en Far,“ sagde Barnet.

„Hvad siger du, Barn?“

„Er Tante Wrede ikke vor Far? En Far plejer jo at komme med Pakker og Penge, og det gør Tante Wrede jo, saa er hun vel ogsaa vores Far!“

Da Moderen fortalte dette, lo og græd hun samtidig.

En af Mathilda Wredes „Venner“ havde en tolv-aarig Dreng, som var ualmindelig barnlig af sin Alder. Han var tidlig moderlös, og en Faster passede ham og Hjemmet, medens Faderen var i Fængsel.

Bekymret fortalte hun, da Mathilda engang besøgte deres Hjem, at Drengen var forsvundet hvert ledigt Øjeblik, han havde; hun vidste ikke, hvor han

sneg sig hen, eller hvad han bestilte. De besluttede at faa Klarhed paa Sagen.

Drengen var først lidt forlegen, men saa fortalte han, at han, lige siden Faderen var blevet ført bort, saa ofte han havde kunnet, var smuttet ned til Aaens Bred for at søge efter Perler. Han havde hørt, at disse kunde være meget kostbare, og han var overbevist om, at han tilsidst skulde finde en ægte Perle, og med den vilde han købe Faderen fri.

Da Mathilda Wrede fortalte Faderen om Barnets trofaste Kærlighed og Betænksomhed, vaagnede Fangens allerbedste Følelser for denne Søn, som han hidtil havde forsømt. Nu havde han opdaget noget, han kunde fæste sit Hjerte ved og leve for. Og Barnets Søgen efter Perlen skabte en ægte Perle i hans Sjæl, thi Faderkærligheden vaktet til Live.

Fængselsinteriører.

En Gang, da Mathilda havde Modtagelse for Fællesstuefangerne, som en ad Gangen kom ind til hende, traadte der en ualmindelig tiltalende Østerbottning ind. Hun blev særlig glad, for hun troede, at denne stolte Yngling var kommet for at tale om aandelige Ting. Hun blev derfor forbavset, da han begyndte:

„Nu skal Frøkenen høre, hvordan vi Fanger smugler Tobak ind i Fængslet.“

Og saa fulgte der en detailleret Beskrivelse af alle Enkelthederne ved dette ulovlige Forehavende.

Mathilda følte sig saaret. Hun forsøgte flere Gange at afbryde ham, men det var umuligt. Alle Slags Planer og smaa Detailler maatte hun høre paa.

Tilsidst stampede hun med Foden i Gulvet og sagde:

„Ti stille! Jeg vil ikke høre paa det. Jeg synes, I gør Uret med dette Smugleri, og kan I ikke forstaa, at hvis jeg fortalte dette til Inspektøren, saa fik I store Ubehageligheder?“

Manden stod rolig og rank og saa helt ædel ud, da han svarede:

„Men forstaar Frøkenen da slet ikke, hvorfor jeg fortæller alt dette? De har allerede i flere Aar tænkt

paa os Fanger og paa alle vore kære. De hjælper os og kalder os Venner. Nu har vi Mænd besluttet at vise Dem vor Kærlighed, vor Agtelse og vor Fortrolighed. Ved at røbe vores Fængselskneb for Dem har vi helt og holdent givet os i Deres Hænder, men vi er vis paa, at De aldrig vil svigte vor Tillid. Ingen af os vil komme til at blive straffet ved Deres Misbrug af vor Fortrolighed, det ved vi alle!“

Saa tog han Mathildas Haand, trykkede den haardt og sagde:

„Nu kender De ogsaa vores Hemmeligheder.“

„Da Mathilda Wrede var blevet alene, jublede hun:

„Mine herlige Drenge! Jeres Handlinger billiger jeg ikke, men jeres Fortrolighed skal jeg aldrig svigte. Om man ogsaa huggede mig i Stykker, skal jeg ikke røbe noget, som I tiltror mig at bevare!“

Da Modtagelsestiden var forbi, gik Mathilda ind i Cellekorridoren for at besøge en Livsfange.

Vagten, som skuldeaabne, indvendte: „Han er i et rædsomt Humør i Dag. Frøkenen skal ikke gaa ind til ham! Han har hittet paa, naar han hører Nøglen blive sat i Laasen, at tage sit Ølkrus og hælde Indholdet over den, som aabner Døren. Vi er allerede vant til hans ondskabsfulde Kunster.“

„Det er godt, at De er vant til det! Luk saa Døren op og vis Dem først! Naar Kruset saa er tomt, kommer jeg.“

Døren blev aabnet, men Opsynsmanden fik ingen Overskylling, fordi Fangens Krus var tomt.

Mathilda Wrede traadte ind, men Manden hilste ikke og tog heller ikke hendes fremrakte Haand.

„Hvad betyder dette her?“

„Jeg er saa vred. Jeg vil ikke tale med Frøkenen i Dag, jeg vil være i Fred, og han tog et kraftigt Tag i hendes Arm og skubbede hende ud af Døren.

Mathilda naaede kun at sige:

„Jeg kommer tilbage i Morgen, maaske synes De saa, at alt er bedre.“

Den næste Morgen, da Mathilda Wrede traadte ind, tørrede Fangen sin støvede Stol af og bad hende tage Plads. Derpaa sagde han høflig:

„I tre Aar har jeg kendt Frøkenen, men i Dag maa jeg erkende, at De er en Kristen.“

„Hvorfor det?“

„Fordi Frøkenen kom tilbage og nu er saa venlig, skønt jeg i Gaar næsten smed Dem ud. Jeg var ikke saa ond, som det saa ud til, men jeg vilde se, om De vilde melde min daarlige Opførsel, saa jeg vilde blive straffet, men tværtimod, jeg synes, at De er endnu mere god mod mig i Dag end tidligere.“

Engang sad en Fange og arbejdede paa en Present til sin Ven, Mathilda Wrede. Han havde forfærdiget en lille Sko af Horn og i denne skulde der sidde en Penneknav.

Han havde netop graveret et smukt M. W. paa Knivbladet, da en Opsynsmand traadte ind. Hvad tog han sig for? Dette Fyraftensarbejde skulde meldes, og Gerningsmanden straffes, men da man saa, at det var til Mathilda Wrede, lod man Sagen falde.

Senere hen sagde Fangen:

„Det var ved at gaa galt for mig, da Vagten kom ind og saa, at jeg var i Gang med „Smaapilleri“, men da han lagde Mærke til M. og W. paa Kniven, saa lo han bare. M. W. det er nok de bedste Bogstaver i Verden, idetmindste for os her paa Kakola. Uden dem havde jeg nu været paa Vand og Brød.“

„Der er lige taget et Lommetørklæde fra en Fange. Han siger, at det er Frøkenens, men det kan vi ikke tro,“ sagde Fængselsdirektøren en Dag til Mathilda Wrede, idet han viste hende et forfærdelig smudsigt Lommetørklæde mærket med et rødt M. W.

„Jo, det er et af de Lommetørklæder, som jeg altid har med i en af mine Lommer for at dele dem ud til Fangerne, hvis de er forkølet eller græder,“ svarede hun. „En velvillig Dame i Petrograd gav mig flere Dusin færdigsyede, som det der, da hun hørte, hvor daarligt det var indrettet for Fangerne. Og jeg tænker, at mit Navn beskytter Fangerne for Mistanke om, at de paa ulovlig Vis har skaffet sig, hvad de trænger til. Da Anstalten ikke forsyner Fangerne med Lommetørklæder, saa maa jeg naturligvis gøre det.“

„Hvor mange er her af den Slags?“

„Det kan vel nu være omkring fem Dusin.“

Han rynkede Panden og saa mørk ud, men kort efter blev der anskaffet Tøjlapper, der af Fangerne skulde anvendes som Lommetørklæder.

Udveje.

Det var paa den Tid, da man flyttede ind om Efteraaret for mange, mange Aar siden. Mathilda Wrede var lige kommet ind til Byen, og der var vendt op og ned paa alle Ting i Hjemmet.

Saa ringede det, og en Fængselseembedsmand bad om straks at maatte tale med hende. Han var i en meget oprørt Tilstand, sank ned paa en Stol, skjulte Ansigtet i sine Hænder og brast i voldsom Graad.

Da han havde samlet sig lidt, begyndte han at fortælle: Han havde gjort sig skyldig i Underslæb i Fangernes Kasse. Om nogle Dage skulde der være Revision, hans Forbrydelse vilde blive opdaget, hans Navn plættet og hans Fremtid ødelagt.

Han havde foretaget Rejsen til Helsingfors for muligvis at skaffe Summen til Veje. En Del havde han ogsaa samlet, men meget manglede endnu. Kunde Frøken Wrede hjælpe ham?

„Nej.“ Mathilda havde ingenting.

Manden fortsatte.

„I Morgen skal jeg rejse tilbage. Hvis jeg ikke faar Pengene, maa jeg vel melde mig selv, for det er bedre, at jeg ærligt siger, hvordan Sagen staar, end om Underslæbet bliver opdaget ved Revisionen.“

Mathildas første Tanke var: Denne Mand har set

mange Fanger lide for lignende Forseelser og har været en af dem, som har iværksat deres Straf. Om nogen skulde „fortjene“ at staa for Følgerne af sine Handlinger, skulde det vel være ham. Men en anden Røst indvendte: „Hvor skulde du senere kunne gaa til nogen Fange med Haabets Ord, om du ikke gjorde alt, hvad du kunde, for at redde et Menneske fra en saadan Skæbne.“

Hun vendte sig til Manden:

„Meld Dem ikke i Aften! Rejs hjem! I Overmorgen skal De faa Brev med Oplysninger, om jeg har kunnet skaffe Pengene eller ej.“

Manden sagde Farvel og gik.

Hvad skulde hun gøre? Penge havde hun ikke, men hendes Pensionsbrev kunde vel gælde som Sikkerhed for et Laan. Som tænkt saa gjort.

Paa denne Maade lykkedes det hende paa den aftalte Dag at sende et Pengebrev med den nødvendige Sum.

Et taknemmeligt Brev fik hun fra den befriede Embedsmand, og ved Revisionen fandt man Kassen i god Orden.

Til sin Forbavelse hørte Mathilda derefter intet fra ham; hun fik hverken Breve eller Telefonopringning, skønt hun vidste, at han havde været i Byen.

Flere Maaneder senere kæmpede hun sig fremad en Dag under et forfærdeligt Uvejr med opslaaet Paraply. Pludselig stødte hun sammen med en anden Fodgænger, og da hun saa op, genkendte hun den Mand, til hvem hun havde sendt Pengene.

„Jasaa,“ sagde hun, „maa Gud sende saadan et

Uvejr, for at vi to kan blæse sammen? Jeg har intet hørt fra Dem, ikke et Besøg, ikke et Telefonbud, ikke et Brev, og dog ved jeg, at De har haft det nogenlunde godt, siden vi sidst mødtes; men De har ikke gjort noget som helst for at betale Deres Gæld, skønt det var Dem bekendt, at jeg laante for at kunne hjælpe Dem, og De ved, at jeg behøver hver Skilling til dem, som kommer ud af eders Fængsler.“

Den forbavnsede Mand søgte at undskynde sig. Han skulde straks begynde at afbetale Gælden.

Det gjorde han ogsaa ordentlig nok, til alt var klaret.

Efter en anstrengende Tid var Mathilda kommet ud paa Landet til sine Søskende for at hvile.

Det var en Festdag, og der var forsamlet mange. Som saa ofte stod Mathilda ene i Kampen for sine Meninger og talte sig varm og ivrig.

I det samme kom Posten med Breve ogsaa til hende. Et af dem var fra en ung Mand, som var rejst til England for at faa Arbejde der. Nu skrev han imidlertid, at hans Forsøg havde været frugteloze, kun Amerika stod ham nu aaben. Da Billetten var købt, havde han bare nogle faa Shillings tilbage. Ifølge Brevet skulde han to Dage senere ankomme til New-York.

Mathilda kom i heftig Bevægelse ved dette Bud, thi hun vidste, at ingen Finne fik Lov at gaa i Land i Amerika, som ikke havde mindst hundrede Mark med. Dette havde hendes unge Ven sikkert ikke Rede paa, og nu vilde han sandsynligvis straks blive sendt tilbage.

Optaget som hun var af disse urolige Tanker, føltes det som en stor Befrielse, da hun hørte sin Broder sige, at Vognen straks skulde sendes til Stationen for at hente andre Gæster. Dette var for hende et Tegn paa, at hun med det samme skulde rejse til Helsingfors og sørge for Pengene. Hun rejste sig op og sagde:

„Jeg følger med Vognen til Stationen.“

Alle saa forbavsede ud, og man hørte en gammel fremmed Dame ytre:

„Tænk, hvor Mathilda er i daarligt Humør! Nu kører hun bort, fordi vi var af en anden Mening end hun.“

Ingen spurgte om Aarsagen til det hastige Opbrud, og hun omtalte den heller ikke.

Saa begav hun sig atter ud paa en vanskelig Færd. Hele Natten arbejdede hendes Hjerne: hvordan skulde hun kunne klare dette?

Om Morgenens skyndte hun sig til Dampskibskontoret og spurgte, om de havde Emigranter paa den Baad, som den følgende Aften skulde ankomme til New-York fra Liverpool.

Svaret var bekræftende.

„Har De en Agent, som tager imod disse Emigranter?“

„Ja.“

„Var det muligt gennem ham at sende Penge til en Finne, som er paa det samme Skib?“

„Ja, vi kan sende dem telegrafisk, blot Pengene er her før Klokken tolv.“

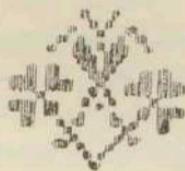
Mathilda næsten løb op til en ædel gammel Slægtning, som altid havde vist hendes Arbejde Forsta-

else, og igen vidste hun intet andet Raad end at tilbyde sit Pensionsbrev som Sikkerhed.

Den gamle Dame gav hende Pengene, men vægredede sig ved at modtage Pensionsbrevet. Mathilda Wredes Ord var for hende Sikkerhed nok.

Nogle Minutter senere var den nødvendige Sum paa Dampskibskontoret, hvor de var hjælpsomme og fcrekommende paa alle Maader.

En Tid senere kom der Brev fra Amerika, hvori den unge Mand omtalte sin Forskrækkelse, da der straks ved Ankomsten til New-York kom en Herre ombord, som allерførst raabte hans Navn. Det var Emigrantagenten, som overgav ham en større Sum Penge, og han havde straks forstaaet, hvorfra den kom.

Fra Underbevidsthedens Verden.

Undertiden plejer Mathilda Wrede, naar hun efter en sovnlos Nat føler sig særlig uoplagt til Dagens Arbejde, at opmuntre sig selv og sige omtrent saadan: „I Dag har jeg atter faaet den Ære at gaa ud paa Veje og Stier i min Faders Ærinde, men — men — min stakkels Støvhytte, hvor er du dog træt! Vi maa nu alligevel hjælpes ad. Hidtil har du altid været en tro Tjener, lydig og taalmodig, naar Vilje og Kærlighed formanede dig. Tak skal du have! Jeg ved, at du heller ikke vil lade mig i Stikken i Dag.“

Og saa staar hun op trods Smerter og Træthed.

„Iklæder eder hele Guds Vabenrustning, saa I kan modstaa i de onde Dage og bestaa,“ citerer hun, naar hun begynder sin Paaklædning. — „Fødderne ombundne med Færdighed i Fredens Evangelium,“ synger hun, naar hun tager Skoene paa. — „Tvæt mig, saa jeg bliver hvidere end Sne! Rens mine Tanke! Rens mine Følelser!“ — det er hendes Bøn, mens hun vasker sig.

„Alt, hvad I gør i Ord eller Gerning, det gører alt i den Herres Jesu Navn,“ det vil hun paa enfoldig Maade virkeliggøre i sit daglige Liv.

Mathilda Wrede var en Aften misfornøjet med sig selv. Hun syntes, hun havde været baade heftig, ukærlig og lad. Det bekendte hun for sin Gud, men tilføjede: „Hele Dagen har været mislykket, og nu maa mit trætte Legeme med Tanker og Følelser have Hvile og Søvn. Men min Aand, Evighedslivet i mig, behøver ingen Hvile. Kan du, Fader, anvende dette Liv i din Tjeneste nu, mens mit jordiske Legeme sover, saa stiller jeg mig helt til din Raadighed.“

Da hun vaagnede den følgende Morgen, var hun forbavsende træt og mat ligesom efter de største Anstrengelser. „Alle dine Vande og Bølger gaar over mig,“ saadan følte hun det. Tankerne stod aldeles stille.

Pludselig brød et eneste Ord frem af hendes Erindring: „Cedrik“!

Atter og atter gentog hun Ordet „Cedrik“, hun kunde ikke lade være. Hun blev næsten bange. Hvad betød dette? Var hun uklar?

Mathilda boede paa den Tid hos nogle Slægtninge, og Husets Datter kom ind for at høre, hvordan det stod til, da hun ikke viste sig.

„Tante, du ser jo ganske forstyrret ud!“ udbrød hun. „Hvad er der dog?“

Mathilda svarede:

„Ja, jeg gad nok vidst, om jeg er blevet gal. Jeg er saa træt, kan slet ikke tænke, og mine Læber gentager uafbrudt Navnet Cedrik.“

Den unge Pige lo hjertelig og saa forbavset ud.

„Tante er saa underlig i Dag,“ sagde hun.

Nogle Dage senere læste Mathilda Wrede i Morgenavisen om en Skibsbaad, der var drevet i Land

ved Sverigs Kyst. Baaden var fyldt med Vand, og i den fandt man nogle Mænd, døde, vanvittige og andre i yderst medtaget Tilstand. Disse skibbrudne hørte til Besætningen paa Fartøjet Cedrik, som var forlist i den svenske Skærgaard.

Hun læste om og om igen. Hun bævede overfor denne mægtige Oplevelse. Atter havde Gud engang taget hende paa Ordet. Paa en eller anden overnaturlig Maade var hun blevet brugt i Hans Tjeneste.

Hun kaldte paa sin unge Slægtning og sagde:

„Husker du, hvilken Morgen det var, jeg følte mig saa særlig træt?“

„Hvor skulde jeg kunne glemme den Morgen, da du saa saa mærkværdig ud, Tante, og bare sagde: Cedrik.“

Mathilda pegede paa Notitsen i Avisen.

„Læs!“

Den unge Pige sagde ganske betaget:

„Det var jo akkurat samtidig med, at Skibbruddet skete.“

Mathilda Wrede var paa Vej til en Fanges Familieude i Sørnæs, en Del af Helsingfors, der særlig er beboet af Arbejdere; da følte hun med et en stærk Opfordring til at vende om og gaa hjem. Som sædvanlig maatte hun adlyde Tilskyndelsen.

Da hun var kommet hjem, hørte hun med Forbavelse, at ingen havde spurgt efter hende, og undrede sig over sin himmelske Faders Mening med unødvendig at afbryde hendes Dagsgerning.

Lige da hun var kommet ind paa sit Værelse for

at faa en højst tiltrængt Hvile i sin Gyngestol, fik hun et usædvanligt Besøg.

Det var en høj, kraftig Herre, som præsenterede sig og sagde:

„Jeg har paa mange Maader forsøgt at faa Klarhed i mit Indre. Nu er jeg kommet herhen. Her maa jeg blive hjulpet.“

Mathilda blev forskrækket over Mandens Ytringer og over hans Udseende, for hans store, mørke Øjne skinnede feberagtigt, og Angstens Perler piplede frem paa hans Pande.

Hun sagde:

„Jeg ved, De er en lærde Mand, og jeg er meget i Tvivl, om jeg vil kunne hjælpe Dem. Var det ikke bedre, at De vendte Dem til den eller den og raadførte Dem med dem?“ Hun nævnte Navnene paa to Personer.

„Nej, jeg venter sikkert at faa Hjælp af Dem,“ fastholdt han. „Vil De ikke læse noget af det Ny Testamente for mig?“

Mathilda opsendte en telegramagtig Bøn, om Gud vilde hjælpe hende med denne Sjæl. Saa aabnede hun sin Bibel og sagde:

„Jeg kan ikke hjælpe Dem i denne Sjællsygdom, men min Frelser kan. Han er vant til den Slags. Jeg skal læse op for Dem, hvordan Jesus, mens han vandrede paa Jorden, helbredte en syg.“

Og hun læste:

„Der var en Mand, som havde været syg i otte-ogtredive Aar. Da Jesus saa ham ligge der og forstod, at han allerede havde været syg længe, sagde han til ham: „Vil du blive helbredet?“

Den fremmede rejste sig ganske bleg fra Stolen og sagde: „Hvordan kom De til at læse netop det Sted? Jeg, som staar her, fylder i Dag otte og tredive Aar.“

Mathilda fortsatte:

„Saa er jo dette Bibelsted rigtig noget for Dem. Hør videre, hvad der staar om Manden: Da Jesus selv havde talt til ham, blev han straks helbredet.“

Hun betragtede sin efter Frelse tørstende Gæst: „Skal vi to nu sammen enfoldigt og aabent sige Gud, at De vil blive helbredet?“

Et sagte, alvorligt „Ja“ var hans Svar.

Saa bøjede de begge Knæ for Ham, som „er den samme i Gaar og i Dag og i Evighed.“ Mathilda forsøgte at drage Guds Frelseskraft ned, og hun lagde hele sin Sjæl ind deri.

Da de rejste sig op efter Bønnen, blev de begge forfærdet. Mathildas Ansigt, Armen og den Haand, hvortil hun havde støttet sin Pande, var overskyldet af Blod. Hun havde uden at mærke det faaet heftig Næseblod, optaget som hun var af den andens Sjælenød.

Bestyrtet og dybt grebet stod Manden, hun havde bedt for, og betragtede hende. Han forstod ikke, at denne Næseblødning beroede paa Overanstrengelse og fysisk Svaghed, men troede, at hun for hans Skyld havde „kæmpet sig til Blods“.

Endelig sagde han:

„Dette Besøg har gjort det dybeste Indtryk paa mig, og det vil blive en Milepæl paa min Livsvej.“

Hjemme paa Veljelä.

Længt oppe i Karelen havde Mathilda Wrede for nogle Aar siden en lille Bondegaard. Der op holdt hun sig gerne, for denne Ødemarksnatur greb hende paa en ganske særlig Maade.

En Sommer vænnede hun sig til at vaagne og gaa ud paa sin Balkon lige før Solens Opgang. I den lyse Sommernat saa hun Soanlahtis skovbevoksede Højder overgydt af en vidunderlig rosenfarvet Straaleglans, som bebudede Solens Opgang.

Den livgivende, varmende Sol hævede sig mere og mere, og med oprakte Arme stod Mathilda rede til at modtage en ny Dag: „Almægtige Gud! Du Verdens Lys, som varmer og oplyser mit Liv! Lad denne Sol, et Billede af dig selv, naar den nu gaar op over Verden, faa at se Hadet og Hævnen tørre ind, og Kærlighed varme og sejre!“

Naar denne Morgenbøn var sendt ud over Verden med Solens Straaler, følte hun sig rede til at nyde en veltiltrængt Søvn.

Allerede tidlig om Morgenens begyndte Folk at komme og gaa. Den ene begærede Hjælp i sine jordiske trange Kaar, den anden længtes efter Gud og behøvede en til at vise Vejen.

En Dag kom der en gammel Mand til Gaarden. Mathilda var just ved at høste Løg og Gulerødder i sin Køkkenhave. Da hun saa den pjaltede, enøjede, udtærede Mand, bad hun ham komme ind i Stuen, men han stod ydmygt ved Døren.

„Vær saa god, kom kun indenfor!“ sagde hun.

„Tiggerens Plads er ved Døren,“ lød Svaret.

„Min Gæsts Plads er her ved Siden af mig. Kom her hen til Bordet, saa skal vi drikke Kaffe sammen!“

„Kaffe! Det har jeg ikke smagt længe.“ sagde den gamle og lyste af Tilfredshed. Det var nemlig i 1917, da der var den store Mangel paa Levnedsmidler.

„Det var godt,“ sagde den gamle, efterat han i Tavshed havde drukket den ene Kop efter den anden af den dampende Drik. Derpaa lagde han sin store, smudsige Næve paa Mathildas Skulder: „Hør du! Vil du ikke give mig lidt Kaffe paa en Flaske, som jeg maa tage hjem med. Min Kone holder saa ferfærdelig meget af Kaffe og har ikke smagt den i Maaneder. Hun vilde blive saa glad, om hun fik en Taar.“

„Nej, min Ven,“ svarede Mathilda. „Jeg vil ikke give Dem Kaffe paa Flaske“ — den Gamle saa lidt skuffet ud — „men hvad synes De, om jeg lagde nogle Bønner i en Pose? Saa kan I sammen brænde dem og lugte den dejlige Duft. Saa koger og drikker I begge to den gode Kaffe.

Hun tog en Pose og hældte Størstedelen af sit eget Forraad i den og rakte den til Oldingen.

Han blevude af sig selv af Glæde, rejste sig op

og slog begge Arme om hende: „Hør du, du er et godt Menneske!“ kom det snøftende.

De satte sig ned igen, og Mathilda begyndte at tale med den gamle Mand om Gud og om det evige Liv. Hun undrede sig over hans Svar og spurgte, hvad for en Tro han egentlig havde, og fik til Svar:

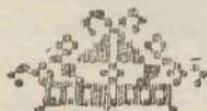
„Jeg har næsten den gamle Tro.“

„Hvordan er den da?“

„Jeg tror paa Vandets Aand, paa Skovens Aand og paa Luftens Aand. Tror du ikke ogsaa paa dem?“

„Jo, det gør jeg. Jeg har mødt den uendelige Stilhedens Fredsaand i Skoven og Kærlighedens og Renhedens Aand i Vandet; men fremfor dem alle og over dem alle staar Kærlighedens, Almagtens og Frelsens Gud. Han er min Fader, og han er ogsaa Deres,“ var Mathildas Svar.

Denne Mand var fra Soanlahtis og Suistamos Grænseegne, fra Folkekvadenes og den ældgamle Trolddoms Hjemsted.

Smaa Blade fra min Dagbog.

Minder fra en Tur til Punkaharju med Mathilda Wrede
Aar 1906.

Kristi Himmelfartsdag den 25. Maj.

Tidlig om Morgenen kom vi til Willmanstrand og gik ombord paa Damperen, som sejlede til Nyslott.

Turen over Saimen var gribende smuk. En graabiaa Taage svøbte sig om Himmel og Jord, og igennem den lyste Solen frem som et stort taarefyldt Øje. Søen laa spejklar og opfyldt af smaa, lysegrønne Holme, bevokset med Fyr og Birk, men lidt efter lidt opløstes Taagen, og Horisonten udvidede sig.

Det var Helligdagsmorgen. Mange store, skiformede Baade, roet af Mænd og Kvinder, sejlede over Søen paa Vej til Kirken. Ved Landingsstederne kom der ogsaa Mennesker op paa Dampbaaden, og sin Vane tro var Mathilda Wrede snart i ivrig Samtale med dem.

Op ad Dagen kom vi til Nyslott for kort efter at fortsætte til Punkaharju.

Dampskibsklokken havde allerede ringet for anden Gang, da en stor Folkeskare nærmede sig Stranden med en vajende Fane i Spidsen. Det var „Punka-

harju Arbejderforening“, som havde gjort en Udflygt til Nyslott og nu skulde vende tilbage.

„Dette her bliver interessant,“ sagde Mathilda, og hendes Ansigt lyste af Liv.

Snart lagde vi ud fra Landet, og med det samme var Samtalens i fuld Gang.

„Jeg kender mange Arbejderforeninger,“ sagde hun, „og jeg er glad ved ogsaa at lære denne at kende. Tænk saa mange unge, raske Mænd paa Udflygt uden Brændevin! Og saa ordentligt og pænt det gaar til — dette her er morsomt.“

Lidt efter begyndte de at synge. En ung Mand med en meget smuk Stemme sad lige tæt ved os — det var egentlig ham, der sang, og de andre fulgte med.

Da han holdt op, sagde Mathilda Wrede:

„Jeg elsker de Folkeviser, som De nu sang, og,“ fortsatte hun henvendt til den Mand, som havde sunget: „De har faaet en vidunderlig Gave af Gud — tænk, om den Stemme blev anvendt til Guds Ære!“

Da traadte en sortsmudset, undersætsig Fyr med store fanatiske, lysegraa Øjne frem, rakte Mathilda Haanden og sagde:

„Kender De mig ikke igen?“

„Det er mig umuligt at komme paa Navnet, men Deres Ansigt kender jeg godt,“ svarede hun.

„Og jeg som straks kendte Dem,“ vedblev Manden. „Jeg er K., og vi har mødt hinanden i Sørnæs Fængsel.“

Nu havde de saa meget at tale med hinanden om,

begge allerede hørt om dette underlige „Herskabsmenneske“, som i Gaar paa Skibet saa varmt havde taget Del i Arbejdernes Interesser. Den ene Kvinde var fra Østerbotten.

Da Mathilda fortalte, at hun var fra Wasa, sagde denne:

„Saa hedder De Wasastjerna.“

„Hvorfor det?“

„De er jo fra Wasa, og Stjerna skal betyde noget saa smukt paa Svensk.“

Efter venlig Samtale skiltes vi ad med Løfte om snart at besøge dem.

Vi gik videre og kom til en ussel lille Hytte inde i Skoven. Der boede en Kone med mange Børn. En af dem var heftig angrebet af Mæslinger. Foruden dem boede der i det samme Værelse — og det var ikke stort — en Mand med sin Hustru, samt en ung Pige med sit nyfødte Barn. Hun var hjemlös. Barnets Fader havde forladt hende, men dette gamle Par havde taget hende hjem til sig og sørget for hende paa alle Maader.

Hele Eftermiddagen var vi oppe paa Aasen.

Der var en lille Høj, som Mathilda Wrede saa godt kunde lide, fordi Vejen over den var saa smal, at ingen kunde gaa forbi, uden at hun fik sagt et venligt Ord til hver enkelt.

Denne Vej mindede os om Livets evige Vej, om hvilken der staar i Bibelen: „Den, som gaar ad den Vej, skal ikke løbe vild, hvor uforstandige de end er,“ for der fandtes bare een Vej, og veg man af fra den, var „Faldet stort“, thi Aasen endte stejlt, og dybt nedenfor laa Søen.

Lørdag den 27. Maj.

Hele Dagen paa Aasen.

Om Morgenens gik vi ud i „Guds Tempel“. Det havde regnet om Natten, men nu skinnede Solen igen. Jeg gik ned til Stranden for derfra at se, hvordan Aasen hævede sig op med sine Fyrretræer.

Søen laa spejlblank, og Bredden var fuld af Kvinder, som rev Hø. De saa nysgerrigt paa mig og nejede og nikkede. Jeg var glad ved, at Mathilda Wrede ikke var med, for her havde hun haft saa mange at tale med, og saa var vi rimeligvis blevet hele Dagen nede i Dalen og slet ikke kommet op paa Højderne.

Senere paa Dagen traf vi sammen oppe paa Aasen. Vi mødte Mænd, Kvinder og Børn, og saa stansede Mathilda.

Blandt andre kom der en frygtelig lurvet klædt Mand imod os. Da kom der Liv i Mathilda Wrede! Paa lang Afstand skyndte hun sig hen imod ham, tog hans Haand i begge sine og sagde med sin aller-venligste Stemme: „Goddag, gamle Ven!“

Og den gamle kom der sandelig ogsaa Liv i. Det var jo N., som for otte Aar siden var kommet ud fra Kakola. Og de Klæder, som hun den Gang havde givet ham, havde han paa endnu, skønt de var aldeles lasede.

Han fortalte, at hans lille Barn var død, og at han nu var paa Vej for at tømre en Ligkiste, for Begravelsen skulde være om Søndagen.

De havde saa meget at sige hinanden, de to gamle gode Venner. Naturligvis gav Mathilda ham ogsaa Penge til Kisten, og saa skiltes de atter.

Da vi vendte tilbage til Hotellet, var det allerede mørkt, og Solen sank ned bag Holmene.

Søndag den 28. Maj.

Helligdagsstemning paa Aasen.

Morgen var herlig og Hjertet fuldt af Glæde og Taknemmelighed. „Lov Herren, min Sjæl, og glem ikke alle hans Velgerninger!“

Tavse gik vi gennem Skoven. Mathilda Wrede havde saa meget at spørge sin Fader om, thi i Dag skulde hun tale til Jernbanearbejderne om Gud.

Vi kom til „Kasernen“, hvor de var indkvarteret, og blev modtaget paa det hjerteligste.

Bygningen lignede et stort, langt Skur med en Dør i hver Ende og to smaa Vinduer paa hver Side af Døren. Langs Væggene var der lange, lave Bænke, der blev benyttet som Sovepladser, og midt paa Gulvet stod der et vældigt Komfur.

Her boede der fjorten Familjer foruden nogle ugifte Arbejdere, i alt tresindstyve Personer, deriblandt gigtsvage Oldinge og smaa febersyge Børn med Udslet. (Mathilda underrettede Lægen i Ny slott om alle disse daarlige Forhold.) Huset vrimlede af Utøj, og det Liv, der levedes der, var forfærdelig daarligt, fortalte man.

K. og hans Kone trakterede med Kaffe. Den var ganske modbydelig, men Mathilda spiste og drak, alt mens hun talte glad med Vært og Værtinde.

Et Øjeblik, da vi var alene, sagde hun:

„Der staar i Bibelen: Om I drikker af noget, som er dræbende, skal det ikke skade eder.“

Arbejderne sad spredt her og der, og da vi havde drukket Kaffe, vendte Mathilda sig til dem og sagde: „Nu er det Søndag, og jeg synes, vi tilbringer den bedst ved sammen at læse et Par Vers af det Ny Testamente. Jeg skal ikke trætte jer, højst ti Minutter beder jeg jer om“ — hun stillede sit Ur paa Bordet — „maa jeg, eller har nogen af jer noget imod det?“

Nej, det havde de ikke.

Saa spurgte hun, om nogen af dem vilde laane hende sit Ny Testamente.

De saa helt flove ud, og saa kom det frem, at der kun fandtes et i hele Kasernen.

Mathilda Wrede udtalte sin Forundring derover. „Burde ikke enhver Arbejder eje den Bog, der handler om den store Arbejder, Tømmermandens Søn, Jesus af Nazareth? Han var jo de fattiges og syges Ven og „gik omkring, gjorde vel og hjalp alle“. Hans herlige Liv og Lære burde jo alle kende og forsøge at følge.“

Saa tog hun det Ny Testamente og læste langsomt med Overbevisning: „Og jeg, mine Brødre, da jeg kom til eder, kom jeg ikke for med prægtige Ord eller med høj Visdom at forkynede Guds Vidnesbyrd for eder; thi jeg holdt ikke for, at jeg blandt eder vidste noget andet end Jesus Kristus og ham korsfæstet.“

Derpaa fortalte hun, at denne Jesus Kristus for hende selv var blevet en levende personlig Frelser, fortalte, hvordan hun havde fundet ham, og hvordan det var, da hun første Gang mødte Gud.

Mens hun talte, kom en ung Mand ind. „Det er

Vi gik hjemad. En Mand fra Kasernen mødte os; han kom for at tale med Mathilda Wrede, og jeg gik ensom med mine Tanker.

Om Aftenen fortalte Mathilda, at mens hun vandrede paa Aasen med denne Mand, og de talte sammen om Ham, som er „Vejen, Sandheden og Livet“, var Lyset gaaet op for hans Sjæl, og han havde fundet Frelsens Vej. Da de skiltes, var han fast besluttet paa at vandre den Vej, som alene leder til Maaleet, og som hvert Menneske maa gaa paa sin egen Maade, lyttende til den store Faders Røst.

„Kraften fra det høje“ var kommet, en Sjæl havde taget imod den.

Tirsdag den 30. Maj.

Farvel til Aasen.

Det var den sidste Dag paa Aasen, næste Morgen skulde vi rejse. Med Vemod skiltes vi fra Folkene i Kasernen. De rakte os deres barkede Næver og var saa rørende i deres Venlighed.

Fra Kasernen gik vi til den Hytte, vi tidligere havde besøgt. Drengen, som den Gang endnu ikke var døbt, hed nu Matti, „fordi han lignede Frøkenen, som hed Mathilda.“ De bød os Kaffe ude i Gaarden, hvor de havde bredt Dug paa Grønsværet.

Paa Hjemvejen gik vi forbi et sumpet Sted, hvor der voksede dejlige Callaer. Mathilda rakte mig nogle, og da jeg sagde, at jeg først vilde nyde dem og senere presse dem til Minde om Punkaharju-Turen, sagde hun: „Pres dem straks, for det er lykkeligere at gaa fra helt Liv til Død end at svinde langsomt hen.“

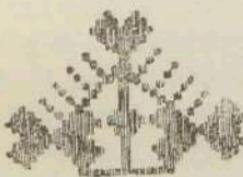
Onsdag den 31. Maj.

»Saa iier vi bort . . .«

Vor sidste Morgen paa Aasen! Endnu et Afskedsblik paa Vejen og Fyrrerne, og vi skyndte os ned til Stranden. Der stod nogle, som var kommet for at tage Afsked med os.

Snart lagde Dampbaaden ud fra Land, og langsomt gled vi længere og længere bort, og stadig fjernere hævede de blaanende Højder sig —

— — —
Men med os førte vi et Minde, saa mægtigt og dybt.

En Livsfange.

Et uhyggeligt Mord paa en ældre Mand havde fundet Sted i Keuru. Gerningsmanden blev arresteret, men Sagen var saa indviklet, at den Gang paa Gang fik Udsættelse ved Domstolen.

I Varetægtsarresten lærte Mathilda Wrede Fangen at kende.

Forunderlig hurtigt fattede han Tillid til hende, og en Dag blev Syndebryden ham for tung, og fuld af Angst bekendte han alt for hende og for Gud.

Mathilda opfordrede ham nu til ved næste Retsmøde aabent og ærligt at bekende hele sin store Skyld.

Han svarede: „Nu vilde jeg virkelig være villig til at gøre det, men ingen vilde tro mig, for jeg har saa mange Gange gaaet uden om Sandheden.“

„Da jeg nu fuldt og fast tror paa Dem,“ sagde Mathilda Wrede, „saa vil jeg skrive til Dommeren, at Mordet blev udført akkurat saadan, som De ved næste Retsmøde kommer til at beskrive det. Forstaar De, at jeg derved giver mit Ord som Borgen for Dem?“

„Ja, det forstaar jeg. Og netop Deres store, uforstaaelige Tillid tvinger mig til fuldstændig Bekendelse,“ lød Fangens Svar.

Nogen Tid derefter skrev Mathilda, saadan som

hun havde lovet, til Rettens Formand, men det var nok alligevel med Bæven, hun ventede paa at erfare, hvad der skete ved det næste Retsmøde.

Mathilda var taknemmelig mod Gud og næsten stolt over sin nye Ven, da hun fik at vide, at Fangen virkelig havde bekendt alt.

Da de kort efter mødtes, var det under dyb Bevægelse, at de rakte hinanden Haanden.

Fængsel paa Livstid blev hans Lod, men den barmhjertige Gud hjalp ham igennem.

Lidt efter lidt i Aarenes Løb fortalte denne Mand Mathilda Wrede hele sit Liv.

En Gang, da Talen faldt paa hans gamle Moder, spurgte Mathilda ham, om han kunde ønske, at hun som et levende Brev skulde besøge hende.

Med stor Taknemmelighed modtog han dette Tilbud og gav hende mange forskellige Hilsner at bringe.

Nogen Tid derefter traf Mathilda i Toget den daværende Generaldirektør for Finlands Statsbaner.

I Samtalens Løb omtalte hun Maalet for sin Rejse — Livsfangens Moder.

Generaldirektøren, som vidste, hvor den gamle Kone boede, spurgte, hvordan Fangernes Ven havde tænkt sig at komme frem, da der nu var ufremkommeligt Føre og Tøbrud.

Mathilda svarede: „Med Vogn eller Slæde, ridende eller gaaende, lige meget hvordan, men frem skal jeg!“

„Det er nok umuligt,“ indskød han med et Smil,

„men lad nu mig have Lov at ordne det, saa godt jeg kan, for Dem.“

Glad og overrasket hørte Mathilda Wrede paa Kervo Station Generaldirektøren give Ordre til, at Borgå-Toget skulde standse ved det og det Sted, til Konduktøren havde naaet at hjælpe hende ned paa Banen.

Saadan skete det ogsaa.

Da Arbejderne, som var ved at bearbejde Mar-
ken til Saaning, saa, at Toget standsede, troede de,
at der var hændt en Ulykke, og var lige ved at skynde
sig til Hjælp, da Toget atter satte sig i Gang.

Mathilda stod paa Banelinjen, og ligeoverfor paa
den anden Side af den oversvømmede Grøft laa
Huset, hvor Konen boede.

En venlig Arbejder skyndte sig at hjælpe hende,
og lidt efter var hun ved Maalet og kunde bringe
den gamle sørgende Moder Sønnens Hilsen.

Et Par Timer senere blev hun afhentet med
Dræsine og varmt Uldtæppe efter Generaldirektørens
Ordre og kørt tilbage til Kervo.

For den gamle Moder var det en Glæde og Trøst
at faa disse kærlighedsfulde Hilsener fra Sønnen,
som snart efter blev alvorlig syg og døde.

Rovaniemi Marked.

Det var blevet fortalt Mathilda Wrede, at Rovaniemi Vintermarked i mange Henseender var noget aldeles enestaaende. Finner, Lapper, Russere, Svenske og Nordmænd mødtes der omkring Nordens bedste Handelsvarer: Pelsværk, Rensdyrskød, Hunder, Fugle, Fisk m. m.

Det blev ogsaa fortalt, at de store Renhjorder, som dreves ned til Markedet, blev slagtet paa den mest grusomme Maade af Lapperne. Desuden sagde man, at Drukkenskab, Kortspil og mange Slags Bedragerier var de mest tiltrækkende Forlystelser der.

Mathilda besluttede saa sely at overbevise sig om Forholdene og rejse derop til det første Marked.

Da „Dyrebeskyttelsens Moder“ i Finland, Fru Constance Ullner, fik dette at vide, ønskede hun at følge med.

Vel udrustet med god Rejsekost og varme Klæder tiltraadte de den 19. Februar 1912 Turen mod det høje Nord. De havde med sig til Uddeling religiøse, Dyrebeskyttelses- og Totalafholdenhedsskrifter, sammen 7000 Eksemplarer. — Samtidig med disse 7000 Skrifter ankom der, fortalte man, 7000 Liter Brændevin til Stationen i Rovaniemi.

En Dag laa de over i Uleåborg, hvor der var

37 Gr. Kulde. I Kemi, hvor de maatte tilbringe næste Nat, viste Termometret endog 41 Gr., og Gæstgivergaardens Værtinde fortalte, at der i Almindelighed var 10 Gr. koldere i Rovaniemi.

Mathilda, fuld af Humor som hun altid var, saa med Forfærdelse paa sine Hænder og udbrød:

„Jeg vil næppe naa at uddele disse Skrifter, før det er ude med mine Hænder i den Kulde. Og Næsen vil vist heller ikke staa sig bedre. Saa Farvel nu mine stakkels Hænder og min store Næse!“

Alle de tilstedevarende brast ud i Latter, som ingen Ende vilde faa. Men da de kom til Rovaniemi, var der kun 36 Gr. — Ingen Vind, tør Luft, det høje Nords herlige Vintervejr!

Dagen efter skulde det store Marked begynde, men mange Mennesker færdedes allerede paa Vejene, og Lappernes smukke Renskindsdragter fængslede Øjet, hvorhen man saa.

Fru Ullner skulde holde Dyrebeskyttelsesforedrag. Hun havde allerede længe ønsket at komme Rensdyrene til Hjælp. Nu endelig kunde hun ogsaa indfri et gammelt Løfte til Finlands store Søn, Digteren Zacharias Topelius. Han havde en Gang ude paa Isen udenfor Uleåborg været Vidne til en uhyggelig Renslagtning, og det sidste Aar, han levede, havde han bedt Fru Ullner lægge sig de værgeløse Rensdrys Nød paa Hjerte. Hun havde ganske vist skrevet meget om dette Spørgsmaal, men nu først havde hun Lejlighed til paa selve Stedet at arbejde for Sagen, og Markedet her var en god Lejlighed.

Mathilda Wrede vandrede omkring, iklædt det varmeste Tøj hun ejede, med en Taske hængende om

Halsen og en Kurv paa Armen, begge fyldt med Skrifter.

„God Dag, Husbond! Vil De have en lille Bog?“ raaabte hun glad til dem, hun mødte.

Næsten altid var det første Svar: „Det bryder jeg mig ikke om.“

„Bryder De Dem ikke om en Gave?“

„En Gave? Saa er De ikke fra Rovaniemi. Her giver ingen noget bort som Gave. Hvorfra er den fremmede?“

Enden paa det blev altid, at de glad tog imod hendes Skrifter, af hvilken Slags de end var.

Mathilda var rigtig i sit rette Element, hun kom til at tale med Nordens Mænd og Kvinder om alt det, som var hende kært, om den store Gud, om Mennesker og Dyr.

Saa var der nogen, som fortalte, at henne paa selve Markedspladsen sad der paa en Trappe en lille udtæreret Mand og sang en Sang. Hvert Vers begyndte med „Og Wredes Tilda“ og endte med „Og færtes til Hospitalet.“

Den, der fortalte det, havde ikke hørt hele den lange Sang, men havde forstaaet, at den handlede om en syg Fange paa Kakola, som paa Mathilda Wredes Anmodning blev lagt ind paa Hospitalet.

Mathilda blev meget nysgerrig og skyndte sig hen til det opgivne Sted. Og der saa hun til sin ubeskrivelige Forbavelse en Livsfange, som var blevet anset for uhelbredelig sindssyg. Endogsaa paa Kakola havde han begaaget et Mord, havde været i Celle flere Aar og var tilsidst blevet sendt til Pitkäniemi Sindssygeanstalt. Der havde han faaet saadan Pleje,

at han nu frisk og fri sad og sang for Markedsgæsterne.

Det blev et rent Skuespil for de omstaaende, da Sangeren og Skriftuddelersken mødtes, og alle var bevægede og glade.

Mathilda vilde høre Sangen om „Wredes Tilda“, men det fik hun til sin store Skuffelse ikke Lov til; Sangeren smilede bare, fik Taarer i Øjnene og takkede hende for Fængselstidens Lysglimt.

Nu var Bøgerne blevet uddelt. Hun maatte tilbage til det Sted, hvor hun boede, efter flere. Mens hun varmede sig ved en Kop Kaffe, ringede Telefonen, og en spurgte efter Mathilda Wrede. Det var ogsaa en Mand, som havde været paa Kakola.

Han havde hørt, at Mathilda Wrede var i Rovaniemi, og hvor hun boede.

Da han nu hørte sin gamle Vens Stemme i Telefonen, sagde han næsten jublende:

„De her! Maa jeg straks komme hen og besøge Dem?“

„Ja, De er saa hjertelig velkommen!“ lød Svaret.

„Jeg kommer flyvende.“

Og det gjorde han næsten bogstavelig.

Overalt i Finland, i Nord og Syd, i Øst og Vest, overalt har Mathilda Wrede virkelige, trofaste Venner.

En Aften fik Fru Ullner og Mathilda Wrede Lejlighed til at beundre et mægtigt flammende Nordlys. De var begejstrede, og Mathilda ønskede at faa Lov at ligge en Timestid godt indpakket i Skind i en Langslæde ude i Gaarden og beundre Nordlyset og den funklende Stjernehimmel, men det blev meget be-

stemt nægtet hende baade for Kuldens saavelsom for Markedsgæsternes Skyld.

Den næste Dag vilde Mathilda Wrede og Fru Ullner se et af de meget omtalte Rovaniemi Markedsballer. (Mathilda havde i sin Ungdom kun været tre Gange paa Bal).

Der betaltes 50 Penni i Timen for at faa Adgang til Byens store Forsamlingssal.

Folk havde tykke Pelse paa, men var desuagtet stive og forfrosne og trængte derfor til Varme og Bevægelse. Nu kom de herhen for at danse.

Mathilda sagde, at hun havde aldrig kunnet tænke sig et saa alvorligt og anstændigt Bal. Alle de dansende var fuldt paaklædt, endog med Pelse og Huer paa. Nu midt om Dagen dansede de langsomt uden noget Tegn paa Glæde. „Sandsynligvis gaar det dog anderledes til om Aftenen,“ tilføjede Mathilda Wrede til sidst.

Takket være de Regler, Guvernøren havde opstillet, og andre Personers Anstrengelser løb dette Marked ualmindelig roligt af baade for Dyr og Mennesker.

Og saa tiltraadte vore Rejsende Hjemturen, beriget med mange nye Erfaringer og med Bevidstheden om, at de havde gjort deres bedste.

Ved Stationen skulde Mathilda Wrede gaa op i det overfyldte Tog sydpaa. Hun havde ualmindelig mange Stykker Bagage.

Da hun skyndte sig hen til Vognen, blev der raabt til hende baade fra Vognens Perron og fra Vinduet:

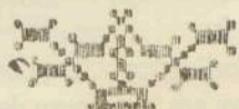
„Her er allerede overfyldt!“

„Jeg *skal* med,“ svarede Mathilda. „Jeg ser nok, at alle Pladser er optagne, men jeg ser ogsaa, at her er saa mange venlige Mennesker, som sikkert alligevel skaffer Plads til mig og mine Sager.“

Disse Ord havde en forunderlig Virkning. Alle vilde de regnes med til de venlige, de smilede og skubbede sig endnu mere sammen, og lidt efter havde Mathilda en god Plads, og hendes Bagage var ogsaa blevet anbragt.

Hvad kan ikke en venlig Henvendelse til Mennesker udvirke!

Den 1ste Marts vendte de to Dyrevenner hjem, ikke forfrosne, men inderlig lykkelige over deres Markedstur.

„Bundet i Elendighed og Jern“.

„De sad i Mørke og i Dødsskygge, bundet i Elendighed og Jern, fordi de havde været genstridige mod Guds Ord og foragtet den Højestes Raad. Derfor bøjede Han deres Hjerter ved Lidelse; de snubledede, og der var ingen Hjælper. Da raabte de til Herren i deres Nød; af deres Trængsler frelseste Han dem. Han førte dem ud af Mørke og Dødsskygge og sønderrev deres Baand. De skal prise for Herren Hans Miskundhed, og Hans Underganger for Menneskenes Børn; thi han sønderbrød Porte af Kobber og sønderhuggede Bomme af Jern“. Ps. 107, 10—16.

Ved Vintertid 1884 vendte en fortapt Søn efter hjem til sin Fader. Det var i Varetægtsfængslet i Wasa. Da Dommen senere lød paa Fængsel for Livstid for fire Gange Tyveri, var den unge Fange alligevel fri, thi „den, Sønnen gør fri, han er virkelig fri“ (Joh. 8, 36).

Paa skedag stod Mathilda Wrede meget tidlig op, ordnede en stor Pakke med Brød, Smør, Ost, Æg og Kød — det sidste gode Maaltid til denne Mand, som nu skulde sendes til Kakola.

Paa selve Opstandelsens Morgen skulde Fangevognen afgaa!

Den unge Pige, som aldrig før havde set en Livsfange, fulgte ham ind i Vognen. Og der blev han, den dybt angrende troende Mand, länket med tunge Länker.

Det var en sollys Foraarsmorgen, unge Mennesker skyndte sig op i det afgaaende Tog under Latter og Skæmt.

Hvor forskellige var ikke disse Paaskerejsende.

Disse skærende Kontraster brændte sig dybt ind Sjælen hos den, der skulde blive Fangernes Ven.

Da Mathilda Wrede i 1885 første Gang besøgte Kakola, spurgte hun straks efter denne Mand og fandt til sin Glæde, at han var „vokset i Naade og Kundskab for Gud og Mennesker.“

Venskabet imellem dem fortsattes Aar efter Aar, og hvert Møde beredte dem begge stor Glæde.

„Jeg har jo længe følt mig syg og svag,“ ytrede han ved et af hendes Besøg. „Nu har Doktoren sagt, at jeg har vidt fremskreden Brystsuge. Rimeligvis lever jeg ikke længe. Frøkenen ved nok, at jeg er en flink Snedker. Nu vilde jeg ønske, at det sidste Arbejde, jeg udfører her paa Jorden, skulde blive noget til Mathilda Wrede. Gør en Bestilling paa Kontoret, saa skal jeg forsøge at gøre mit allerbedste.“

Mathilda var dybt rørt og omtalte dette for sin Broder, hos hvem hun dengang boede. Syg som han selv var, blev hans varme Hjerte grebet af Livsfangens sidste Ønske.

„Bestil noget rigtig smukt, og lad mig faa Lov at betale, hvad det koster,“ sagde han til sin Søster.

„Jeg vil gerne hjælpe med til, at Fangens fine Tanke kan blive virkeligjort.“

Dagen efter sagde Mathilda til den brystsige:

„Jeg vil være inderlig taknemmelig for, hvad som helst De forarbejder. Men jeg kan ikke bestemme, hvad det skal være. Min Broder hilser Dem, og han lover at indløse Deres Gave til mig paa Kontoret, hvad den end koster.“

Nogle Uger senere fik Mathilda Wrede et lille Skab med Hylde i, overordentlig smukt poleret og med nydelige Træudskæringer.

Mathilda græd og beundrede Gaven, og Fangen sagde med et vemodigt Smil:

„Jeg ved, at Frøkenen har den daarlige Vane at give alt, hvad De har, bort. Men dette Skab maa ikke foræres bort. Derfor har jeg sat Navn paa det. Ser De, paa den ene Side er M. W. og paa den anden Side Wrede-Vaabnet indgraveret.“

Endnu den Dag i Dag staar Fangens Gave paa den bedste Plads i Mathilda Wredes Værelse og vidner om den afdødes Kærlighed.

Denne smukke Gave blev ogsaa Mandens sidste Arbejde. Blodstyrninger og stor Svaghed holdt ham lænkebundet i nogle Uger, før den store Befrier kom.

Men endnu een Gang fik Mathilda Wrede Lov at se ham. Da hun i Sommeren 1891 vendte tilbage fra en Rejse til England, standsede Damperen „Capella“ nogle Timer i Åbo. Hun skyndte sig til Kakola og fik at høre, at hendes Ven Livsfangen var døende.

Da Mathilda kom ind til ham, lyste det blege, afmagrede Ansigt op. Han smilede og sagde:

„Jomfru Maria!“

„Det er en Fejltagelse, en stor Fejltagelse, min Ven,“ lød det sagtmodig. „Jeg hedder ikke Maria, men Mathilda. Jeg er kun et Menneske. Rejs Dem op! Skynd Dem! saa skal jeg fortælle Dem om det, som De netop nu længes efter at høre.“

Fangen rejste sig lidt flov over sin store Fejltagelse, men paa en vis Maade glad over, at det var et levende Menneske, som besøgte ham og ikke et Syn, som atter svandt bort.

Mathilda forsøgte nu, saa godt hun kunde, at vise ham Vejen til Gud, den store, allestedsnærværende Trøster og Hjælper.

Den ærværdige, dybt aandelige Metropolit Antonius i Petrograd, for hvem Mathilda Wrede omtalte dette, trykkede hendes Haand og sagde:

„Det glæder mig, at de finske Fangers Ven ogsaa besøger og forstaar vor Kirkes ulykkelige.“

Af et Julebrev 1909 *).

Jesus sagde: »Jeg er et Lys, kommet til Verden, for at hver den, som tror paa mig, ikke skal blive i Mørket*. Joh. 12. 46.

Der skal ikke være Mørke i det Land, hvor der nu er Trængsel. ... Det Folk, som vandrer i Mørke, ser et stort Lys. Over dem, som bor i de mørke Skyggers Land, skal der straale et Lys. Es. 9, 1, 2.

Mægtigst af alle de store livgivende eller verdensreformerende Kræfter i Naturen er Solen. Storm, Torden, Jordskælv larmer og bringer Skræk, men Sollyset, det lydløse, gennemtrængende, aldrig hvilende er dog stærkere og udretter mere.

Lyset er skønt, giver Skønhed ogaabenbarer Skønhed. Lyset forkynner Sandhed, thi det viser Tingene, som de er.

Lyset i Menneskeskikkelse er Jesus Kristus. Hans lyse, enkle Sandhedslære — ikke en uriktig fortolket egenkærlig Lære, men Jesu egen levende, høje Kærlighedslære — ejer omskabende, livgivende Kraft for den enkelte, for Folket, for hele Verden — Lidelsens og Sorgernes Verden.

Vort eget Land trænger til, at en rensende, løf-

*) Fra 1889 sendte Mathilda Wrede hvert Aar et illustreret Julebrev til hver eneste Fange i Finland. Dette ophørte i 1913, da Fængselsportene lukkede sig for hende.

tende Aand gaar gennem Folket. Maa det da blive Jesu herlige Aand, som lyser gennem Mørket, vækker, samler, renser, varmer og gør vort finske Fædreland til et Guds Rige paa Jorden.

Er du, elskede, syg i din Sjæl af Livets og Dødens Sorger? Jeg overer at sige dig, sige dig af egen Erfaring, at der findes Lægedom.

Har du hørt Sagnet om Herkules, hvem det blev paalagt at rense Augias Stald, hvor flere Generationers Urenlighed havde samlet sig? Han paatog sig Hvervet, men i Stedet for at røre det urene Sted med en Finger, tog han ganske simpelt en Spade og gravede en Kanal saadan, at en stor Flods Vande maatte strømme gennem Stalden, og i Løbet af nogle Øjeblikke var der rent.

Min Broder, du kan ikke tvætte dit eget stakkels Hjerte rent. Og du, Søster, du vilde dø af Anstrengelse under et saadant Forsøg. Slip Livsstrømmen ind, Jesu mægtige, lyse Aand, saa skal den foretage Udrensningen!

